

BATI ERMENİSTAN CUMHURİYETİ

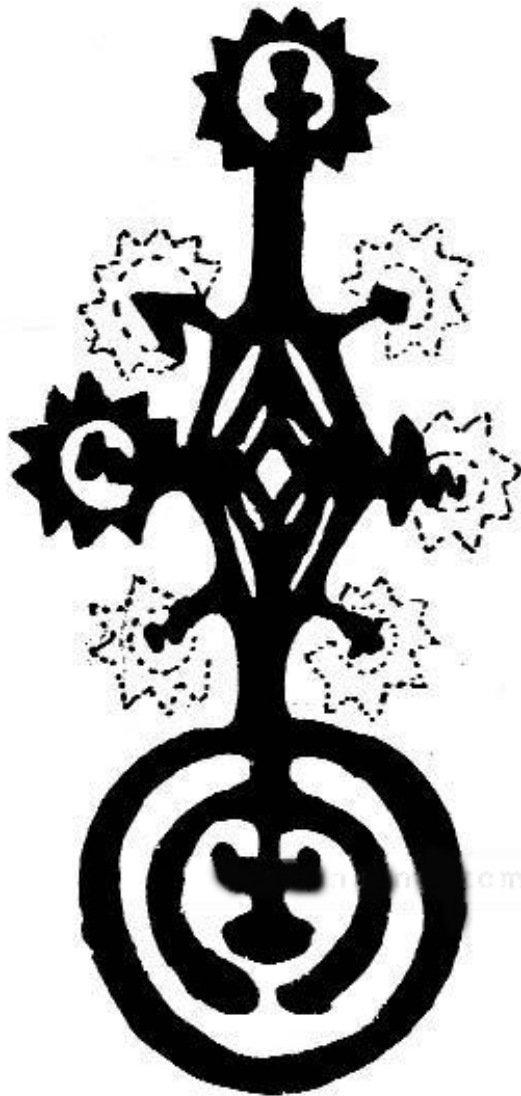

ANAYASASI

9 Mayıs 2016

Արեւմտեան Նաչապետն Նաեքապետութեան ԱսիականԸնկան Խորհրդ

Hayat Ağacı

BATI ERMENİSTAN CUMHURİYETİ ANAYASASI 2016

Kendi kimliğine kavuşan Batı Ermenistan Ermenileri ve vatandaşları temel kabul ederek;

Batı Ermenistan Cumhuriyeti'yle (Ermenistan Cumhuriyeti) ilgili 1916-1920 yıllarında gerçekleşen uluslararası kararlar, Sevr Barış Antlaşması ve kararları ayrıca 2004-2016 yıllarında Batı Ermenistan Ulusal Konseyinin, Batı Ermenistan Başkanın, Hükümetin ve Ulusal Parlamento üyeleri tarafından kabul edilen bildireleri, kararnameleri onaylamak, Batı Ermenistan Ermenileri haklarının ve Batı Ermenistan'da (buna Kilikya'da dâhil) güvence altına almak, Batı Ermenistan Ermenilerinin anavatan beşğinde varlığını, serbest yaşamını ve gelişme hakkını güvenceye almak, Ortadoğu'da (ve dünyada) uluslar ve devletler arasında barışçıl bir arada yaşama ve gerçek işbirliğini desteklemek amacıyla 9 Mayıs 2016 tarihinde Batı Ermenistan Cumhuriyeti (Ermenistan Cumhuriyeti) Anayasasını kabul ettiler.

Batı Ermenistan Cumhuriyeti (Ermenistan Cumhuriyeti)

9 Mayıs 2016

BATI ERMENİSTAN CUMHURİYETİ

ANAYASASI

ÖNSÖZ

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Ana Yasaları

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Tarihi ve Tanınması

Anayasa İçin Temel Oluşturan Yasalar, Kararlar, Bildirgeler

- 1- Batı Ermenistan Ermenileri Ulusal Meclisinin Kurucu Konseyi Kararı, 08.11.2004¹
- 2- Batı Ermenistan Ermenileri Ulusal Meclisinin Resmi Bildirisi, 17.12.2004²
- 3- Batı Ermenistan Ermenileri Ulusal Meclisi Milletvekillerinin Kabul Ettiği Deklarasyon, 20.01.2007³
- 4- Batı Ermenistan Ermenileri Ulusal Konseyinin, Sürgündeki Batı Ermenistan Hükümetini Oluşturma Hakkındaki Deklarasyon, 04.02.2011⁴
- 5- Batı Ermenistan Ermenileri Ulusal Konseyinin Tarafsızlık Hakkındaki Kararı, 29.03.2011⁵
- 6- Batı Ermenistan Cumhuriyetinin Bayrağı Hakkındaki Kararname, 21.10.2011⁶
- 7- Batı Ermenistan Ermenilerinin Savunma (Meşru Müdafaa) Güçleri Oluşturma Hakkındaki Kararname, 26.12.2012⁷
- 8- Batı Ermenistan Ulusal Meclisi (Parlamentosu) Oluşturulması Hakkındaki Deklarasyon, 24.05.2013⁸
- 9- Batı Ermenistan Cumhuriyeti Başkanı'nın Kararnamesi. Batı Ermenistan Cumhuriyetiyle İlgili ki, O 1920 Yılındaki Ermeni Devletinin Bir Devamı Olduğu Yönündeki Karar-Hatırlatma. No:12-23.02.2014⁹
- 10- Batı Ermenistan Cumhuriyeti Anayasasının Taslağını Hazırlama Hakkındaki Kararname, 10.08.2014¹⁰
- 11- Artsakh Ermenileri ve Artsakh Bölgesinin Hakları¹¹
- 12- Nahıçevan Ermenileri ve Nahıçevan Bölgesinin Hakları¹²
- 13- Cavakhk Ermenileri ve Cavakhk Bölgesinin Hakları¹³
- 14- Kilikya Ermenileri ve Kilikya Bölgesinin Hakları¹⁴
- 15- Ermenistan Cumhuriyeti (Doğu Ermenistan) İle İlişkiler¹⁵

Dip Not: 11. Ve 15. Maddeler Anayasa ekinde yer almaktadır.

Linkler

- ¹ <http://www.western-armenia.eu/WANC/Armenie-Occidentale/Coammunigues/cna08.11.04.htm>
- ² http://www.western-armenia.eu/stat.gov.wa/arm/2011/Haydararutyun_HAKH1.pdf
- ³ <http://www.western-armenia.eu/stat.gov.wa/arm/2011/Hrtchakagir.pdf>
- ⁴ <http://www.western-armenia.eu/stat.gov.wa/arm/2011/Hrtchakagir-04.02.2011.pdf>
- ⁵ <http://www.western-armenia.eu/stat.gov.wa/arm/2011/Arevmdian-Hayastani-Azgayin-Khorhuri-Vorochum-2011.03.29.pdf>
- ⁶ <http://www.western-armenia.eu/stat.gov.wa/arm/2011/Nakhaqahagan-Hramanaqir-21.10.2011.pdf>
- ⁷ <http://www.western-armenia.eu/stat.gov.wa/arm/2011/Nakhaqahagan-Hramanaqir-26.12.2011.pdf>
- ⁸ http://www.western-armenia.eu/stat.gov.wa/arm/2013/HRTCHAGAQIR_AREVM DYAN_HAYASDANI_AZGAYIN_JOGHOV-01.06.2013.pdf
- ⁹ http://www.western-armenia.eu/stat.gov.wa/arm/2014/Nakhaqahagan-Hramanaqiri-Charounaqagan_bedyayan_veraberial-23.02.2014.pdf
- ¹⁰ http://www.western-armenia.eu/stat.gov.wa/arm/2014/Nakhaqahagan_Hramanaqir-23-2014.08.10.pdf

BATI ERMENİSTAN CUMHURİYETİ ANAYASASI

BAŞLIK I- Anayasa Prosedürünün Temeli-Egemenlik (1-15)

BAŞLIK II- İnsan ve Vatandaşların Temel Hakları, Özgürlükleri ve Sorumlulukları (16-57)

BAŞLIK III- Çevre Koruması, Demografik, Sosyal, Ekonomik Sistem (Sivil Güvenlik, Toprak Nizamnamesi ve Sağlık Sistemi) (58-65)

BAŞLIK IV- Dil, Kültür ve Gelenekler (66-68)

BAŞLIK V- Devlet Başkanı, Başkanlık Konseyi (69-82)

BAŞLIK VI- Parlamento (83-116)

BAŞLIK VII- Hükümet (117-122)

BAŞLIK VIII- Yargı-Hukuku Sistemi, Anayasa Mahkemesi (123-136)

BAŞLIK IX- Mahkemeler (137-144)

BAŞLIK X- Başkan, Parlamento, Hükümet, Anayasa Mahkemesi, Yargı-Hukuku Sistemi Gibi Devlet Yapıları Arasındaki İlişkiler (145)

BAŞLIK XI- Batı Ermenistan Ermenilerin Özyönetim Organları ve Yurtdışındaki Ermeniler ile Hukuki İlişkiler (146-157)

BAŞLIK XII- Anayasayı Kabul, Değişiklik ve Halkoylaması (158-160)

BAŞLIK XIII- Nihai ve Geçici Hükümler (161)

BAŐLİK I

ANAYASAL DÜZENİN TEMELLERİ

Madde 1.

1) Batı Ermenistan Cumhuriyeti özgür, bağımsız, egemen, hukuksal, sosyal, halkçı bir devlettir.

2) Woodrow Wilson'un Tahkim Kararı çerçevesinde sabitleşen coğrafik sınırların, ayrıca Tahkim Kararının dışında kalan Batı Ermenistan'ın üç eyaletleri ve Kilikya Ermenistan'ı ile birlikte Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin Ermenistan devleti olarak 19 Ocak 1920 tarihinde "de facto", 11 Mayıs 1920 tarihinde "de jure" Müttefik devletler tarafından tanınmasını tarihi bir temel kabul ederek, Batı Ermenistan devleti 1920 yılında tanınan Ermenistan devletinin devamı bir devlettir.

3) Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin ismi uluslararası alanda Republic of Western Armenia, République d'Arménie Occidentale, Република Западная Армения olarak tanınmaktadır.

Madde 2

Batı Ermenistan Cumhuriyeti insan ve yerli (otokton) halkların temel hakları ile özgürlüklerini; vazgeçilmez ve üstün değerler, özgürlük, adalet ve barışın temeli olarak tanımaktadır.

Madde 3

1) Batı Ermenistan Cumhuriyeti hükümeti, Ermeni devletinin erki olarak Ermeni halkına aittir.

2) Halk kendi hükümetini özgür seçimler ve oylama usulüyle ayrıca Anayasa ve yasalarda öngörülen devlet organları ve yetkilileri aracılığıyla seçer.

3) Herhangi bir örgüt ya da kişi tarafından hükümetin gasp edilmesi suçtur.

Madde 4

1) Kişi ile yerli (otokton) halklar ve onların onuru, temel hakları ve özgürlükleri yüksek değerlerdir.

2) Devlet, kişinin, vatandaşın ve yerli (otokton) halkların temel hakları ile özgürlüklerinin savunmasını uluslararası hukuk ilkeleri ve standartlarla uyumlu bir şekilde garantiler.

Madde 5

Parlamento seçimleri ile ayrıca referandumlar (halkoylaması) genel, eşit, doğrudan seçim hakkı temelinde gizli oylamayla gerçekleşir.

Madde 6

- 1) Devlet iktidarı, Anayasa ve yasanın ilgili yasama, yönetim ve hukuki güçler ayrılığının denge ve uyumu temelinde gerçekleşir.
- 2) Devlet organları ve resmi yetkililer, faaliyetlerini sadece Anayasa ve yasalar çerçevesinde gerçekleştirmek için yetkilidirler.

Madde 7

- 1) Anayasa yüksek yasal güce sahiptir ve Anayasa kriterleri derhal uygulanır.
- 2) Yasalar Anayasaya uygun olmalıdır. Diğer iç hukuki yasal kararlar Anayasa ve yasalara uygun olmalıdır. İç hukuk boyuttaki yasal kararların gerçekleştirilmesi Anayasa ve yasalar temelinde kabul edilir.
- 3) Yasalar ve diğer iç hukukla ilgili kanuni yasal kararlar, yasayla sınırlandırılmış kurala göre resmen yayınlandıktan sonra yürürlüğe girer.
- 4) Anayasaya aykırı tanınmış yasalar ayrıca Anayasaya ya da yasalara aykırı olarak tanınmış diğer iç hukuki kararlar ya da anlaşmalar yasal kuvvete sahip değildir.
- 5) Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin uluslararası antlaşmaları Batı Ermenistan Cumhuriyeti hukuk sisteminin ayrılmaz bir parçasını teşkil eder.
- 6) Yasalar ve diğer hukuki kararlar uluslararası hukukun tanınmış ilkeleri ve kanuni standartlara uygun olmalıdır.
- 7) Batı Ermenistan Cumhuriyeti için uluslararası antlaşmalar ancak onaylanması veya doğrulanmasından sonra yürürlüğe girer. Eğer onaylanmış uluslararası antlaşmalarda, yasaların öngördüğünden farklı uluslararası standart kriterleri belirlenmişse, o zaman antlaşmanın standart kriterler uygulanacaktır.
- 8) Anayasayla çelişen uluslararası antlaşmalar onaylanamaz. Anayasanın yasalarıyla çelişen sözleşmeler teyit edilemez.

Madde 8

- 1) Batı Ermenistan Cumhuriyeti toprakları boyunca ekonomik faaliyet özgürlüğü ve serbest ekonomik rekabet, garanti altına alınır.
- 2) Haksız rekabet yasaktır.

3) Rekabetin sınırlandırılması, tekelleşmenin izin verilen şekil ve sınırları, kamu yararını korumak için gerekli görüldüğü takdirde, yalnızca kanunla tanımlanır.

4) Devlet özelleştirmenin her türlü biçiminin özgürce gelişmesini ve eşit hakların korunmasını garanti eder.

Madde 9

1) Batı Ermenistan Cumhuriyeti sivil toplumunun temelini; toplumsal yapıları ve oluşumları, hareketleri, vatansever, hemşericilik, kültürel ve manevi, sendikalar ve dernekleri şekillendirmektedir.

2) Bunlar özgürce örgütlenirler, ulus-devlet iradesinin biçimlenmesine ve ifadesine katkıda bulunurlar. Bunların faaliyetleri Anayasa ve yasalarla, uygulamaları ise demokratik ilkelerle çelişemez.

3) Onlar kendi finansal faaliyetlerinin tanıtımını yapabilirler.

Madde 10

Batı Ermenistan Cumhuriyeti laik bir devlettir.

Madde 11

1) Batı Ermenistan Cumhuriyeti daimi olarak, silahlı, pozitif tarafsız bir devlettir.

2) Batı Ermenistan Cumhuriyeti Silahlı Kuvvetleri, Batı Ermenistan'ın güvenlik, savunma, toprak bütünlüğünü ve sınırlarının dokunulmazlığının garantisidir.

3) Silahlı Kuvvetler siyasi konularda tarafsızlığı korumakta ve Batı Ermenistan Cumhuriyeti Güvenlik Konseyi ile Batı Ermenistan Cumhuriyeti Başkanı tarafından denetim altında bulunmaktadır.

Madde 12

Batı Ermenistan Cumhuriyeti, dış politikasını uluslararası tanınmış hukuk ilke ve standartlarına uygun olarak uygulamaktadır.

Madde 13

1) Batı Ermenistan Cumhuriyeti vatandaşları, Batı Ermenistan Cumhuriyeti sınırları içinde veya sınırları dışında olsun Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin koruması altındadırlar.

2) Batı Ermenistan Cumhuriyeti vatandaşlığını elde etme ve sona erdirme prosedürü kanunla düzenlenmiştir.

Madde 14

- 1) Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin dili Ermenicedir, yazım dili ise Batı Ermenicedir.
- 2) Batı Ermenistan Cumhuriyeti, halk arasında yaygın olan diğer dillerin özgürce kullanılmasını garanti eder.

Madde 15

- 1) Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin devlet simgeleri; bayrağı, arması ve ulusal marşı kanunla tanımlanır.
- 2) Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin bayrağı, sonsuzluk, güneş ve Ermeni devleti aracılığıyla, Ermeni hayatının ışığıdır. Güneşin sonsuzluğu ve Ermeni devleti ışığıdır. Işık turuncu rengi, devlet moru, mavi ufku ve beyaz doğruluğuyla Ermenistan'ı aydınlatmaktadır. Bayrağın ayrıntılı tanımı yasayla belirlenmiştir.
- 3) Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin arması kalkandır. Armanın ayrıntılı tanımı yasayla belirlenmiştir.
- 4) Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin ulusal marşı "Zartnir Lao" dur.
- 5) Batı Ermenistan Cumhuriyeti başkenti Karin'dir (Erzurum).

BÖLÜM II

İNSAN VE VATANDAŞIN TEMEL HAKLARI, ÖZGÜRLÜKLERİ VE SORUMLULUKLARI

Madde 16

İnsan haklarının ve özgürlüklerinin vazgeçilmez bir dayanağı olan insanlık onuru, Devlet tarafından saygı görür ve korunur.

Yasalar önünde herkes eşittir.

Cinsiyet, ırk, ten rengi, etnik veya sosyal kökenden, genetik özelliklerden, dil, din, dünya görüşünden, ulusal azınlıklara ait olma, mülkiyet, doğum, engellilik, yaş veya kişisel veya diğer toplumsal karakterlerden kaynaklı olsun her türlü ayrımcılık yasaklanmıştır.

Madde 17

Herkesin yaşam hakkı vardır. Kimse yargılanamaz veya idama çarptırılmaz.

Madde 18

Herkesin kişisel özgürlük ve dokunulmazlık hakkı vardır. Bir kimsenin hürriyeti ancak yasal hükümler ve düzenlemeler altında kaldırabilir.

Yasalar, sadece aşağıdaki durumlarda özgürlükten yoksun bırakabilir.

- Kişi işlediği bir suçtan ötürü yetkili bir mahkeme tarafından yargılanmıştır.
- Kişi herhangi bir mahkemenin yasal yürürlüğe giren kararını yerine getirmemiştir.
- Kanunla belirlenen belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak amacıyla.
- Suç işlemeye ilgili temel şüphelerin olması veya ilgili kişi tarafından işlenecek suçu önlemek, ya da suçu işleyip kaçmasını engellemek için gereklidir.
- Çocuğu bir eğitici gözetimine veya başka bir yetkili organın temsilcisine teslim etmek amacıyla.
- Bulaşıcı hastalıkların yayılmasını önlemek veya kamuoyunda zihinsel hastalık, alkolizm, uyuşturucu bağımlılığı ya da sokak serserileri tarafından halkın tehlikeye atılmasını önlemek amacıyla.

- Batı Ermenistan Cumhuriyeti'ne kişinin yasadışı yollardan girişini önlemek, onu sınır dışı veya başka bir ülkeye teslim etmek amacıyla.

Özgürlüğünden yoksun bırakılan herkes derhal kendi anladığı dilde bilgilendirilir ve cezai bir suçlama yöneltildiğinde ayrıca suçun içeriği kendisine duyurulur. Özgürlüğünden yoksun bırakılan herkes, kendisi tarafından seçilen kişiye durumuyla ilgili derhal haber verme hakkına sahiptir.

Gözaltına alınan kişi, gözaltına alındığından itibaren 72 saat süre içerisinde mahkeme tutuklama kararı vermezse derhal serbest bırakılır.

Herhangi bir kişi, yasadışı tutuklanması ya da yasadışı aranması olayı nedeniyle kendisine verilen zarar karşısında yasayla belirlenmiş temeller ve ilgili usule göre tazminat talep edebilir.

Herhangi bir kişi, özgürlüğünden yoksun bırakılması veya aranma durumunda bir adli üst mahkemeye itiraz etme hakkına sahiptir.

Kişi tek sebebi kendi medeni hukuk görevini yerine getirmede aciz olduğundan dolayı özgürlüğünden yoksun bırakılamaz.

Kişi, yasa ile belirlenen kurallar ve ilgili prosedür haricinde arama yapılamaz.

Madde 19

Hiç kimse işkenceye ayrıca insanlık dışı ya da aşağılayıcı muameleye veya cezaya tabi tutulamaz.

Gözaltına alınmış, tutuklanmış ve özgürlüğünden yoksun bırakılmış kişilerin insancıl muameleye ve onurlu saygı görmeye hakkı vardır.

İnsanın rızası olmadan bilimsel, tıbbi veya diğer deneylere tabi tutulamaz.

Madde 20

Herkes, mahkeme veya diğer devlet makamları önünde, kendi hak ve özgürlükleri için etkili hukuk yollarını kullanma hakkına sahiptir.

Herkes, yasalarca yasaklanmayan her türlü olanaklarla kendi hak ve özgürlüklerini savunma hakkına sahiptir.

Herkes, yasalar uyarınca hukuk yollarına başvurma ve hukuk çerçevesinde, haklarını ve özgürlüklerini korumak için insan hakları savunucusundan yardım alma hakkına sahiptir.

Herkes, Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin uluslararası antlaşmalarına uygun olarak kendi haklarını ve özgürlüklerini koruma sorunuyla ilgili olarak uluslararası insan hakları ve özgürlükleri organlarına başvurma hakkına sahiptir.

Madde 21

Herkes, ihlal edilen haklarını geri kazanma hakkına sahiptir ayrıca kendisine karşı getirilen suçlamanın haklı gerekçesini eşitlik koşulları altında öğrenmek için, adaletin tüm şartları korunarak, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından makul bir süre içerisinde, davasının kamuya açık bir şekilde görülmesi hakkına sahiptir.

Kamu düzenini, kamu güvenliğini, devletin güvenliğini, davaya katılanların kişisel yaşamlarını veya adaletin çıkarlarını korumak amacıyla medya ve kamu temsilcilerinin mahkeme duruşmaları sürecine ya da onun bir kısmına katılımını engelleyebilir.

Madde 22

Herkes hukuk yardımı alma hakkına sahiptir. Yasalarca öngörülen durumlarda hukuk yardımı devlet bütçesinden karşılanır.

Herkes, tutuklanma, gözaltı veya kovuşturma sırasında kendi seçimiyle avukat edinme hakkına sahiptir.

Herkes, kendisine karşı verilen mahkeme kararının kanunun öngördüğü şekliyle tekrardan gözden geçirilmesi için başvurma hakkına sahiptir.

Her hükümlü, affedilme veya cezasının hafifletilmesi isteminde bulunma hakkına sahiptir.

Mağdurun uğratıldığı zarar kanun tarafından öngörülen şekilde telafi edilir.

Madde 23

Suç işlediği gerekçesiyle suçlanan kişi, suçu yasayla öngörüldüğü şekilde; mahkeme tarafından yasal güce dayanan bir kararla kanıtlanamadığı sürece suçsuzdur.

Sanık, masumiyetini kanıtlamak zorunda değildir. İspatlanamamış şüpheler, sanık lehine yorumlanır.

Madde 24

Hiç kimse kendisi, eşi veya yakın akrabası hakkında tanıklık yapmaya zorunlu değildir. Yasa, bazı durumlarda ifade verme sorumluluğundan serbest kalmayı öngörebilir.

Suç işlendiği anda geçerli olan yasadan daha ağır bir ceza öngörülemmez.

Eylemi gerçekleştirdiği sırada yürürlükteki yasa tarafından suç sayılmıyorsa, kişi; suçlu olarak suçlanamaz.

Eylemin cezalandırılmasını kaldıran veya cezayı hafifleten yasanın geriye dönük gücü bulunmaktadır.

Hiç kimse aynı suçtan tekrardan yargılanamaz.

Madde 25

Özel ve aile yaşamına saygı gösterilmesi herkesin hakkıdır.

Kişinin rızası olmadan, onun hakkında kanunla öngörülenden başka bilgi toplamak, saklamak, kullanmak ya da yaymak mümkün değildir. Kişisel bilgilerin kullanılması veya yayılması, bilgilerin toplanma amacına aykırı olması veya yasalar tarafından öngörülmemesi durumunda yasaktır.

Herkes, kamu kurumlarındaki kendisiyle ilgili bilgileri bilme hakkına sahiptir.

Herkes, kendi hakkındaki gerçeği ifade etmeyen bilgilerin düzeltilmesi ve yasadışı elde edilen alınan bilgilerin ortadan kaldırılması hakkına sahiptir.

Herkes, yazışma, telefon konuşmaları, posta, telgraf ve diğer iletişimlerin gizliliği hakkına sahiptir. Bu hak sadece yasayla sınırlandırılmış durumlarda ve hukuki düzen içerisinde mahkeme kararıyla askıya alınabilir.

Madde 26

Herkesin evi dokunulmazlığa sahiptir. Yasanın öngördüğü durumlar dışında, kişinin iradesi haricinde onun evine girmek yasaktır.

Ev, sadece yasal olarak öngörülen durumlarda ve hukuk düzeni çerçevesinde mahkeme kararı ile aranabilir.

Madde 27

Yasal olarak Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nde ikamet eden herkes, Batı Ermenistan Cumhuriyeti topraklarında özgürce dolaşıma ve ikamet edeceği yeri belirleme hakkına sahiptir.

Herkesin Batı Ermenistan Cumhuriyeti'ni terk etme hakkı vardır.

Her bir vatandaşın ve Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nde ikamet hakkı bulunan herkesin Batı Ermenistan Cumhuriyeti'ne dönme hakkı vardır.

Madde 28

Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğü hakkı vardır. Bu hak; din veya inançları değiştirme özgürlüğünü ve bunların tek başına olduğu gibi aynı şekilde ortak vaaz vermeyi, kilise törenleri ve diğer ibadet törenleri aracılığıyla ifade özgürlüğünü kapsamaktadır.

Bu hakkın ifade edilmesi, sadece kamu güvenliği, sağlık, ahlak ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli olması halinde yasayla sınırlandırılabilir.

Madde 29

Herkes, kendi görüşünü özgürce ifade etme hakkına sahiptir. Bir kişinin kendi düşüncesinden vazgeçmesini veya değiştirmesine zorlamak yasaktır.

Herkes, ulusal sınırlara bakılmaksızın, herhangi bir iletişim vasıtasıyla bilgi ve düşünceleri arama, edinme ve yayma özgürlüğü de dâhil olmak üzere ifade özgürlüğü hakkına sahiptir.

Basın ve diğer medya araçlarının özgürlüğü garanti altına alınmıştır.

Devlet, haber, eğitim, kültür ve eğlence programları çeşitliliği sunan bağımsız kamu radyo ve televizyonun çalışmalarını garanti eder.

Madde 30

Herkes, kişisel veya kamusal çıkarlarını korumak amacıyla yetkili devlet organlarına ve yetkili kişilere dilekçeler ve öneriler sunma ve bunlar hakkında makul bir süre içinde uygun bir yanıt alma hakkına sahiptir.

Madde 31

Herkes, başkalarıyla sendika kurma ve sendikalaşma hakkı da dâhil olmak üzere birlikler kurma ve bunlara üye olma hakkına sahiptir.

Her vatandaşın diğer vatandaşlarla birlikte dernekler ve birlikler kurma, bunlar üye olma ve üye kabul etme hakkı vardır.

Bir kişi herhangi bir dernek veya birliğe üye olması için zorlanamaz.

Birliklerin faaliyetleri sadece hukuki düzenlemelerle, mahkeme kararıyla askıya alınabilir veya iptal edilebilir.

Madde 32

Herkes barışçıl, silahsız toplantılar yapma hakkına sahiptir.

Bu hakların; silahlı kuvvetler, polis, ulusal güvenlik, savcılık organlarında çalışanları ayrıca hâkimler ile Anayasa Mahkemesi üyeleri tarafından kullanılması konusundaki kısıtlamalar sadece yasalar tarafından öngörülebilir.

Madde 33

Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nde on sekiz yaşını tamamlayan vatandaşlar, oy kullanma ile referandumlara katılma ve ayrıca devlet dairelerinde çalışma hakkına sahiptir.

Batı Ermenistan Cumhuriyeti vatandaşı olmayan kişilerin seçim ve referandumlara katılma hakkı yasayla belirlenebilir.

Mahkeme kararı ile akli dengesi yerinde olmadığı tespit edilen ve ayrıca mahkeme kararıyla hapis cezasına çarptırılan ve bu cezayı çekmekte olan vatandaşlar seçemez ve seçilemez.

Madde 34

Batı Ermenistan Cumhuriyeti vatandaşlarından doğan çocuk, Batı Ermenistan Cumhuriyeti vatandaşıdır.

Ebeveynlerinden biri Batı Ermenistan vatandaşı ya da ebeveynlerinden biri Batı Ermenistan Ermeni'si olan (ya da Soykırımdan kurtulanların torunlarından biri olan) her çocuk, Batı Ermenistan Cumhuriyeti vatandaşlığı hakkına sahiptir.

Batı Ermenistan Cumhuriyeti vatandaşlığını kazanma ve sona erdirme prosedürü kanunla düzenlenmiştir.

Hiç kimse, Batı Ermenistan Cumhuriyeti vatandaşlığından ve ayrıca vatandaşlığını değiştirme hakkından mahrum edilemez.

Batı Ermenistan Cumhuriyeti vatandaşı, Batı Ermenistan Cumhuriyeti tarafından onaylanan uluslararası sözleşmelerle öngörülen koşullar haricinde, yabancı bir ülkeye iade edilemez.

Çifte vatandaşlık hak ve yükümlülükleri kanunla tanımlanır.

Madde 35

Vatandaşlar, kanunla düzenlenmiş ortak bir temelde, kamu hizmeti alma hakkına sahiptir.

Kamu hizmet ilkeleri ve yönetim düzeni kanunla tanımlanır.

Madde 36

Herkes emlakını kendi takdirine göre kendi elinde tutma, kullanma, yönetme ve miras bırakma hakkına sahiptir. Mülkiyet haklarının uygulanması çevreye zararlı olmamalı, başkalarının, kamuoyunun ve devletin hak ve meşru çıkarlarını ihlal etmemelidir.

Yasayla öngörülen durumlar ve yargı sistemi haricinde hiç kimse mülkiyetten mahrum edilemez.

Toplumun ve devletin ihtiyaçları için mülkiyetin yabancılaştırılması sadece seçkin yüce kamu menfaatleri durumunda ve yasayla öngörülen yeterli ön tazminat şeklinde yerine getirilebilir.

Yabancı vatandaşlar ve vatandaşlığı bulunmayan kişiler, kanunla öngörülen hükümler haricinde, toprak mülkiyet hakkından yararlanamaz.

Entelektüel mülkiyet yasayla korunmaktadır.

Madde 37

Hükümet tüketicilerin çıkarlarını korur, ürünlerin, hizmetlerin ve faaliyetlerin kalitesini kontrol doğrultusunda kanunla öngörülen tedbirleri uygular.

Madde 38

Herkesin çalışma hakkı, serbest iş seçimi, adil ve elverişli çalışma koşulları ve işsizliğe karşı korunma hakkı vardır.

Her çalışanın, sadece yasayla düzenlenmiş asgari ücret ve ayrıca güvenlik ve hijyen şartlarını karşılayan çalışma koşullarına hakkı vardır.

Çalışanlar, kendi ekonomik, sosyal ve çalışma çıkarlarını korumak amacıyla grev yapma hakkına sahiptir ki bunun gerçekleştirilmesi ve kısıtlanması yasalarla belirlenmiştir.

16 yaşın altındaki çocukların düzenli olarak istihdam edilmesi yasaktır. Onların geçici çalışma sistemi ve koşulları kanunla belirlenmiştir.

Zorunlu çalışma yasaklanmıştır.

Madde 39

Herkesin dinlenme hakkı vardır. Maksimum çalışma süresi, tatil günleri ve yıllık ücretli izinlerin minimum süresi yasalar tarafından belirlenir.

Madde 40

Herkes, yasalar tarafından yasaklanmayan girişimci faaliyette bulunma hakkına sahiptir.

Piyasada tekel veya hâkim konumun kötüye kullanılması ve haksız rekabet yasaktır.

Rekabetin kısıtlanması, olası tekel türleri ve bunların izin verilen boyutları, eğer bu kamu çıkarının korunması için gerekli ise, sadece kanunla sınırlandırılır.

Madde 41

Herkesin kendi sağlığı ve esenliği için olumlu bir çevrede yaşamaya hakkı vardır. Yakın çevresini şahsen ve diğerleriyle birlikte korumaya ve geliştirmeye zorunludur.

Yetkili kişiler, ekolojiyle ilgili enformasyonu gizlemek veya bunu sunmayı reddetmekten sorumludurlar.

Madde 42

Herkes, kendisi ve ailesi için aralarında eve sahip olma gibi yeterli bir yaşam standardına ve ayrıca yaşam koşullarını iyileştirme hakkına sahiptir.

Devlet, vatandaşların bu hakkının gerçekleşmesi için gerekli önlemleri alır.

Madde 43

Aile, toplumun doğal ve temel hücreleridir ve toplumu ile devlet tarafından korunma hakkına sahiptir.

Evlilik çağına erişmiş kadın ve erkek kendi özgür iradeleriyle evlenme ve aile kurma hakkına sahiptir. Evlilik durumunda, evlilik sürecinde, boşanma halinde onlar eşit haklardan yararlanırlar.

Annelikle ilgili sebeplerden dolayı işten çıkarma yasaktır. Her çalışan kadın gebelik ve doğum nedeniyle ücretli izne ve yeni doğan çocuğun bakımı ya da evlatlık için izin hakkına sahiptir.

Madde 44

Ebeveynlerin kendi çocuklarının pedagojik, sağlık, tam ve uyumlu gelişme ile eğitimi için özenli çaba gösterme hakkı vardır ve zorunludur.

Ebeveyn hakkından yoksun bırakma veya kısıtlama, yalnızca mahkeme kararıyla yasayla belirlenen prosedür ve koşullara uygun olarak yerine getirilebilir.

Çalışma gücü yerinde olan yetişkin kişiler, çalışamaz durumdaki ve ihtiyaç sahibi ebeveynlerine bakmakla yükümlüdür.

Madde 45

Herkesin yaşlılık, engelli, hastalık, geçimini temin eden kişiden yoksun kalma, işsizlik durumlarında ve kanunla öngörülen diğer koşullarda sosyal güvenlik hakkına sahiptir.

Sosyal güvenliğin kapsamı ve biçimleri kanunla tanımlanır.

Madde 46

Herkes, kanunun öngördüğü şekilde tıbbi bakım ve servis alma hakkına sahiptir.

Herkesin temel tıbbi hizmetlerden ücretsiz yararlanma hakkı vardır. Bunların listesi ve uygulama prosedürü yasayla belirlenmiştir.

Madde 47

Her kişi eğitim hakkına sahiptir.

Kanunla öngörülen durumlar haricinde, genel temel eğitim zorunludur. Kanun, zorunlu eğitimi daha üst seviyelere tabi tutabilir.

Orta öğretim eğitimi devlet eğitim kurumlarında ücretsizdir.

Yükseköğrenim kurumlarının özerklik ilkeleri kanunla belirlenir.

Eğitim kurumlarının kuruluş ve işleyiş düzeni kanunla belirlenmiştir.

Her vatandaş, kanunun öngördüğü şekilde, rekabete dayalı olarak devletin yüksek ve diğer mesleki eğitim kurumlarında ücretsiz eğitim alma hakkına sahiptir. Devlet, yasayla belirlenmiş durum ve prosedür çerçevesinde, yüksek ve diğer mesleki eğitim programları gerçekleştiren eğitim kurumlarına ve burada okuyanlara maddi ve diğer teşvik desteğinde bulunur.

Madde 48

Herkes, edebi, sanatsal, bilimsel ve endüstriyel yaratıcılık özgürlüğü ile bilimsel gelişmelerden yararlanma ve toplumun kültürel yaşantısına katılma hakkına sahiptir.

Madde 49

Herkesin kendi ulusal ve genetik kimliğini korumaya hakkı vardır

Ulusal azınlıklara mensup kişiler geleneklerini, dinlerini, dillerini ve kültürlerini koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Madde 50

Anayasa ile tespit edilen kişinin ve vatandaşın temel hak ve özgürlükleri, yasalar ve uluslararası sözleşmelerde ortaya konan diğer haklar ve özgürlükleri dışlamaz.

Herkes yasa tarafından yasaklanmayan ve başkalarının hakları ile özgürlüklerini ihlal etmeyen şeyleri yapmakta özgürdür. Hiç kimse, yasaca öngörülmeven yükümlülükleri üstlenemez.

Kişinin hukuksal durumunu ağırlaştırıran kanunlar ve diğer yasal kararlar geriye dönük işletilemez.

Kişinin hukuki statüsünü iyileştiren, onun sorumluluğunu ortadan kaldıran veya hafifleten yasal kararlar, eğer bu kararlar o amaçla öngörülmüş ise, geriye dönük güce sahiptir.

Madde 51

Bir insanın ve vatandaşın temel hakları ve özgürlükleri ayrıca bu haklar ve özgürlüklerin kendileri için uygulanabilir olduğu ölçüde tüzel kişileri de kapsar.

Madde 52

Anayasa maddelerince tanımlanmış olan şahsın ve vatandaşın temel hakları ve özgürlükleri eğer demokratik toplumda kamu güvenliğinin korunması, suçların önlenmesi, halk sağlığı ve ahlakı ile diğer anayasal hakların ve özgürlüklerin, şeref ve itibarı korunması için gerekliyse yalnızca yasayla sınırlandırılabilir.

Kişi ve vatandaşın temel hakları ve özgürlükleri üzerindeki kısıtlamalar, Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin uluslararası yükümlülükleri tarafından belirlenen sınırlar çerçevesini aşamaz.

Madde 53

Kişinin ve vatandaşın Anayasa maddelerinde belirtilen ayrı ayrı temel haklar ve özgürlükleri, askeri veya sıkıyönetim ile acil durumlarda verilen taahhütlerden sapma konusundaki uluslararası taahhütler bağlamında yasal çerçeve içerisinde geçici olarak kısıtlanabilir.

Madde 54

Herkes, yasa ile belirlenen prosedüre uygun olarak vergileri, harçları ve diğer zorunlu ödemeleri yapmak zorundadır.

Madde 55

Her vatandaş, yasaların öngördüğü şekilde Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin savunmasına korunmasına katılmakla yükümlüdür.

Madde 56

Herkes, Anayasa ve yasaları korumakla, başkalarının haklarına, özgürlüklerine ve haysiyetlerine saygı göstermekle yükümlüdür.

Anayasal düzeni şiddet yoluyla devirmek, hakları ve özgürlükleri ulusal, ırksal, dini nefreti alevlendirmek, şiddet veya savaş propagandasına alet ederek kullanmak yasaklanmıştır.

Madde 57

Ekonomik, sosyal ve kültürel alanlardaki devletin temel sorunları şunlardır:

-Aileyi, annelik ve çocukluk dönemini korumak ve desteklemek.

-Nüfusun istihdam edilmesini teşvik etmek ve çalışma koşullarını iyileştirmek.

-Konut yapımını teşvik etmek, her vatandaşın konut koşullarının iyileştirilmesine katkıda bulunmak.

-Nüfus sağlığı programlarının uygulanmasını gerçekleştirmek, etkili ve uygun maliyetli tıbbi bakım koşullarının teşvik etmek.

-Gençlerin ülkenin siyasi, ekonomik ve kültürel yaşantısına katkıda bulunmasını teşvik etmek.

-Sakatlıkları önleme ve tedavi programlarını uygulamak, engellilerin kamusal yaşama katılımını teşvik etmek.

-Ücretsiz yüksek ve diğer mesleki eğitimi teşvik etmek.

- Bilim ve kültürün gelişmesini desteklemek.

-Mevcut ve gelecek nesillerin çevresel güvenliğini sağlayacak bir politika gerçekleştirmek.

-Ulusal ve evrensel değerlerin özgür iletişimine katkıda bulunmak.

- Yaşlı insanlara onurlu bir yaşam standartları sağlamak.

Devlet, ilgili bu maddede belirtilen görevlerin yerine getirilmesi için kendi kapasitesi kapsamında önlemler almakla yükümlüdür.

BAŞLIK III

ÇEVRE, TOPLUM, EKONOMİK SİSTEM

(Sivil güvenlik, toprak düzenlemeleri ve sağlık sistemi)

Doğal zenginlikler

Madde 58

Devlet, lke toprağının, yeraltı zenginliğinin, ormanların, havanın, suyun, gllerin, nehirlerin ve kıyı sularının, diğer doğal kaynakların korunmasından ve ihtiyatlı (ekonomik) kullanımından ayrıca aynı zamanda tüm bunları doğal Şekliyle gelecek nesillere aktarmaktan sorumludur.

Madde 59

Batı Ermenistan vatandaşları, kendilerinin sahip olduğu ya da elde ettiği ve geleneksel olarak kullandıkları manevi ve maddi bağları ki kendilerini kendi ülkelerine bağlayan toprağı, akarsuları, kıyı sularını, su kaynaklarını ve diğer doğal kaynakları özellikle koruma ve güçlendirme hakkına sahiptir. Onlar ayrıca, bu bakımdan gelecek kuŐaklar için de sorumluluk alma hakları vardır.

Madde 60

Batı Ermenistan vatandaşları, kendilerinin sahip olduğu ya da elde ettiği ve geleneksel olarak kullandıkları kendi ülke ve toprağının, başka bir deđiŐle toprakların, havanın, akar akarsuların ve su kaynaklarının, bitki örtüsünün, hayvanlar leminin ve diğer doğal kaynakların da içerisinde bulunduğu vresel bütünlüğün efendisi olma, değer verme, devralma ve kullanma hakkına sahiptir.

Onlar özellikle bütünsel olarak kendi yasalarını, geleneklerini ve göreneklerini, kendi arazi tüzüğünü, kendi doğal kaynaklarını iŐletme ve iktisadi kurumlarını tam olarak öğrenme ve ayrıca ilgili bu haklara karşı herhangi bir müdahale, deđiŐim, kısıtlama ya da herhangi bir engelleme durumunda Devlet'in etkili savunma araçlarına başvurma hakları vardır.

Madde 61

Batı Ermenistan vatandaşların; sahip oldukları, elde ettikleri ve geleneksel olarak kullandıkları kendi ülkelerine, topraklarına ve doğal kaynaklarına tekrardan sahip olmaya hakları vardır.

Madde 62

Batı Ermenistan vatandaşları, kendi çevrelerini kendi bütünlüğü içerisinde kendi ülkesini, toprağını ve doğal kaynaklarını kullanım ve iŐletme yeteneğiyle ve ayrıca Devletin desteklediği konuyla ilgili uluslararası iŐbirliđi çerçevesinde koruma, geri kazanma ve savunma hakkına sahiptir.

Batı Ermenistan vatandaşları ve devlet, Batı Ermenistan topraklarında herhangi bir tehlikeli maddenin saklanması veya dökülmesine karşı çaba sarf etmelidir.

Batı Ermenistan vatandaşları ve Devlet, ayrıca bu maddelerden zarar gören Batı Ermenistan Ermenileri için bunu önleyici tıbbi bakım programlarına önayak olmalıdır.

Madde 63

Batı Ermenistan vatandaşları, bolluk içindeki kendi kültürel ve entelektüel zenginliği tanıma ve ayrıca bunları koruma sigortalama ve koruma altına alma hakkına sahiptirler.

Madde 64

Batı Ermenistan vatandaşları, bilim, teknoloji, sanat ve kendi insan potansiyeli ile miras edinilen diğer kapasiteleri de kapsayan kendi kültürel ifadelerini, kendi tohumlarını, kendi tedavi kitabını, kendi bitki örtüsünü ve hayvan dünyasının özelliklerini, kendi sözlü geleneklerini, kendi edebiyatını, kendi resim sanatı ve sembollerini, kendi görsel sanatını ve kendi tiyatrosunu geliştirmek ve korumak için özel fonlar oluşturma hakkına sahiptirler.

Madde 65

Batı Ermenistan vatandaşları, kendi ülkelerini, arazilerini ve diğer doğal kaynaklarını değerlendirmek için imtiyazlar belirleme ve stratejiler geliştirme hakkına sahiptir.

Kendi ülkesine, topraklarına ve diğer doğal kaynaklar üzerinde özellikle de madencilikle ilgili, su kaynakları ya da tüm diğer rezervleri kullanan ve değerlendirenler üzerinde etkisi olabilecek ve kendilerinin özgürce ve tam bir bilinçle onay verdikleri o tüm programların onaylanmasından önce Devletin takdir hakkını kullanmasını talep etmeye özellikle hakları vardır.

Batı Ermenistan vatandaşlarının rızasıyla, çevresel, ekonomik, sosyal, kültürel ya da manevi düzeylerdeki bu tür faaliyetlerin ve tedbirlerin felaket sonuçlarını hafifletmek için zarara uğrayanlara yeterli ve adil tazminat verilmelidir.

BAŞLIK IV DİL, KÜLTÜR VE GELENEKLER

Madde 66

Devlet, Ermeni kültürel geleneklerini, göreneklerini, adetlerini, geçmişini, bugünkü ve gelecekteki etkinliklerini örneğin: arkeolojik ve tarihi yerleri, el sanatlarını, resim kreasyonları ve örneklerini, ritüelleri, zanaatçılığı, görsel sanatları, tiyatro sanatını ve edebiyatı korur, güvence altına alır ve yaşatır.

Madde 67

Devlet, Ermenilerin geleneklerini, adetlerini, dini ve manevi ayinlerini ortaya çıkarır, uygular, üretir ve öğretir, dini ve kültürel mekanları korur ve muhafaza eder, özellikle ritüellere erişme ve onları yönetme ile ayrıca insanların kalıntılarını (ceset) vatana iade edilmesini sağlar.

Devlet gerektiğinde, Ermeniler için mezarlıklar da dâhil olmak üzere kutsal yerlerin korunması, saygı gösterilmesi ve korunması için gerekli önlemleri almaya zorunludur.

Madde 68

Devlet, Ermeni tarihini, dilini, lehçelerini, hafızaya alınmış hikâyeleri, felsefelerini, yazı üslubunu ve edebiyatı yanı sıra toplulukların ve ikamet yerlerinin belirli adlarını ve soyadlarını seçme veya koruma hakkının gelecek nesillere aktarmak için diriltir, kullanır ve geliştirir.

Ermenilerin herhangi bir hakkının tehlikede olması durumunda, Devlet, bu hakları korumak için zorunlu tedbirler almalı ve ilgililerin siyasi, hukuki ve idari prosedürleri anlaması ve anlaşılır hale getirmesi, gerekirse onlara bir tercüman veya diğer ilgili hizmetler sağlamayı uygun hale getirmesi için zorunlu tedbirler almalıdır.

BAŞLIK V
CUMHURBAŞKANI, CUMHURBAŞKANLIĞI KONSEYİ

Madde 69

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı devletin başıdır.

Cumhurbaşkanı, Anayasa'ya uyulup uyulmadığını denetler, yasama, yürütme ve yargı organlarının normal işleyişini sağlar.

Cumhurbaşkanı, Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü ve güvenliğini garanti eder.

Madde 70

Batı Ermenistan topraklarında, Batı Ermenistan Cumhuriyeti Devlet Başkanı, Batı Ermenistan Cumhuriyeti Ulusal Meclisi tarafından beş yıllık bir süre için seçilir.

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, son yedi yıldır Batı Ermenistan Cumhuriyeti vatandaşı olan ve oy kullanma hakkı bulunan otuz beş ile seksen yaş arasındaki herkes tarafından seçilebilir.

Aynı kişi arka arkaya iki defadan fazla Cumhurbaşkanı seçilemez.

Cumhurbaşkanının seçimi

Madde 71

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Anayasa ve kanunla belirlenen usule uygun olarak seçilir.

Cumhurbaşkanı seçimi, görevdeki Cumhurbaşkanının görev süresinin bitiminden elli gün içerisinde yapılır.¹⁶

Seçmenlerin nitelikli çoğunluğunun üçte ikisini alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. Oylamaya ikiden fazla adayın katılması ve her ikisinin de yeterli sayıda seçmene sahip olmaması durumunda, Cumhurbaşkanlığı seçiminin ikinci turu, oylamanın on dördüncü gününde gerçekleşir.

En yüksek seçmen sayısına sahip iki aday, cumhurbaşkanlığı seçiminin ikinci turuna katılabilir. İkinci turda, seçmenlerin nitelikli çoğunluğunun üçte ikisini alan aday Cumhurbaşkanı seçilir.

Yalnızca bir adayın var olması halinde, nitelikli çoğunluğun üçte ikisinin kendisi için oy kullanması halinde seçilmiş sayılır. Cumhurbaşkanı seçimi yapılmazsa, yeni seçim yasasına göre oylama yapılacak yeni bir seçime gidilecek. Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin yeni seçilen Cumhurbaşkanı, önceki Cumhurbaşkanının görev süresinin son gününde göreve başlar.

Anayasa Mahkemesi, Cumhurbaşkanı seçiminin sonuçlarına karşı temyiz başvurusunda bulunulursa, başvuruyu aldıktan sonra on gün içinde karar vermek zorundadır.

¹⁶ *Değişiklik, 22.10.2018 tarihinde Batı Ermenistan Ulusal Konseyinin Hukuk Komisyonu tarafından Kabul edildi.*

Madde 72

Batı Ermenistan Cumhuriyeti cumhurbaşkanı adaylarından birinin aşılmaz engellere sahip olması durumunda, Cumhurbaşkanı seçimi iki hafta ertelenir.

Aşılmaz engeller kaldırılmazsa seçime gidilecek ve iki haftalık sürenin dolmasını izleyen kırkıncı gün oylama yapılacak.

Adaylardan birinin oy verme gününden önce ölmesi halinde yeniden seçime gidilecek ve yasaya uygun olarak oylama yapılacak.

Madde 73

Cumhurbaşkanının istifası, ölümü, yetkilerini kullanamaması veya Anayasa uyarınca görevden alınması halinde, Cumhurbaşkanlığı olağanüstü seçimi tayin edilir. Seçim ise Cumhurbaşkanının boşalmasını izleyen kırkıncı günden geç olmamak üzere yapılır.

Madde 74

Sıkıyönetim ve olağanüstü hal süresince Cumhurbaşkanı seçilemeyecek ve görevdeki Cumhurbaşkanı görevine devam edecektir. Bu durumda, sıkıyönetim veya olağanüstü halin sona ermesinden sonra, en geç kırkıncı gün içinde Cumhurbaşkanı seçimi yapılır.

Madde 75

Cumhurbaşkanı, kanunun öngördüğü şekilde görevini üstlenir.

- 1) Ulusal Meclisin özel oturumuyla,
- 2) Halka verdiği aşağıdaki yemin ile

"Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı görevini üstlenerek, Işığın huzurunda yemin ederim ki, Anayasanın gereklerini koşulsuz olarak yerine getirir, insan ve medeni hak ve özgürlüklere saygı gösterir, Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü ve güvenliğini sağlar ve Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin refahı ve aydınlanmasını koşulsuz olarak gerçekleştiririm."

Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin stratejisi hakkında.

Madde 76

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

- 1) Halka ve Millet Meclisine bir mesajla başvurur.
- 2) Millet Meclisi tarafından kabul edilen kanunu aldıktan sonra, o, yirmi bir gün içinde imzalayıp yayımlamak zorundadır. Bu süre içinde, o, Millet Meclisi tarafından kabul edilen kanunu, itiraz veya önerileriyle yeniden görüşülmesini talep ederek Millet Meclisi'ne iade edebilir. Millet Meclisi tarafından yeniden kabul edilen yasanın beş gün içinde imzalanıp yayımlanması gerekir.
- 3) Anayasa maddesinde öngörülen hal ve şekilde Millet Meclisini fesheder ve olağanüstü seçime çağırır.
- 4) Millet Meclisindeki sandalyelerin dağılımına ve Cumhurbaşkanının meclis gruplarıyla yaptığı istişarelere dayanarak, Başbakan, milletvekillerinin çoğunluğunun güvenini kazanan kişiyi ve bu mümkün değilse, en fazla milletvekili güveni kazanan kişiyi atayacaktır.

Başbakanın atanmasıyla ilgili.

Cumhurbaşkanı, Başbakan atanmasını ve hükümetin veya başbakanın istifasını on gün içinde kabul eder. Hükümet, başbakanın atanmasından sonraki yirmi gün içinde kurulur.

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Başbakanın teklifi üzerine Hükümet üyelerini atar ve görevden alır.

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, yeni seçilen Ulusal Meclisin ilk oturumunda, Cumhurbaşkanı tarafından başbakanlık görevine başladığı, Hükümete güven duymadığını, Hükümet programını onaylamadığını, Hükümet tarafından istifaların gerçekleştirildiği, ya da başbakanlık makamının boş olduğu gün, hükümetin istifasını kabul edecektir.

Cumhurbaşkanı tarafından hükümetin istifasının kabul edilmesinden sonra, Hükümet üyeleri yeni Hükümet kurulana kadar görevlerine devam ederler.

5) Kanunla öngörülen hallerde, Cumhurbaşkanı devlet görevlerine atama yapar.

6) O, Batı Ermenistan Başbakanı, Ulusal Meclis Başkanı, Anayasa Mahkemesi Başkanı ve Batı Ermenistan'ın stratejik açıdan önemli devlet kurumlarının

başkanları ve diğer yetkililer dâhil olmak üzere diğer danışma organlarını da içerebilecek Ulusal Güvenlik Konseyi'ni oluşturur ve başkanlık eder.

7) O, Batı Ermenistan Başbakanı, Ulusal Meclis Başkanı, Anayasa Mahkemesi Başkanı ve Batı Ermenistan Devlet Stratejik Kurumları Başkanlarının diğer yetkililerinden oluşan Başkanlık Konseyi'ni oluşturur ve başkanlık eder.

Başkanlık Konseyi'nde (ve Batı Ermenistan Ulusal Güvenlik Konseyi'nde) tartışmaların ve kararların kabulü yoluyla Batı Ermenistan stratejisini onaylar ve uygular. Batı Ermenistan Cumhurbaşkanının kadrosunu oluşturur. Batı Ermenistan Devlet Başkanının tam yetkili temsilcilerini atar ve görevden alır.

Sözleşmelerin onaylanması hakkında

8) O, uluslararası ilişkilerde Batı Ermenistan Cumhuriyeti'ni temsil etmektedir. Dış politikanın genel yönetimini gerçekleştirir. Uluslararası anlaşmaları imzalar ve onaylar, onay gerektirmeyen uluslararası anlaşmaları onaylar, askıya alır veya iptal eder.

Siyasi veya askeri nitelikteki veya devlet sınırının değiştirilmesini öngören uluslararası anlaşmalar, Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın onayına tabidir.

9) O, Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin devletlere ve uluslararası kuruluşlara bağlı diplomatik temsilcilerini atar ve geri çağırır. Yabancı ülkelerin diplomatik misyonlarının ve uluslararası kuruluşların güven mektubunu kabul eder.

10) O, Millet Meclisi'ne Başsavcılık, Merkez Bankası Başkanlığı ve Denetim Odası Başkanlığı görevlerine teklifte bulunur.

O, Başsavcının tavsiyesi üzerine, Yüksek Askeri Mahkeme Başsavcısı da dâhil olmak üzere Başsavcı Yardımcılarını atar veya görevden alır.

11) O, Anayasa Mahkemesi'nin dört üyesini atar ve Millet Meclisi tarafından, Anayasa Mahkemesi Başkanı, Anayasanın maddesinde belirtilen süre içinde atanmazsa, O, Anayasa Mahkemesi üyeleri arasından seçim yaparak Anayasa Mahkemesi Başkanı atar.

Anayasa Mahkemesinin kanaatine göre, görevlendirdiği Anayasa Mahkemesi üyesinin yetkilerini sona erdirebilir veya onun suçlanmasına, tutuklanmasına onay verebilir veya idari kovuşturulmasına rıza gösterebilir.

12) O, Adalet Divanının tavsiyesi üzerine, Yargıtay ve Dairelerinin Başkanlarını ve Hâkimlerini, İstinaf Mahkemesi, Asliye Mahkemesi ve İhtisas Mahkemeleri

Başkanlarını atar; İstinaf Mahkemesi Hâkimlerini atar, ayrıca onların yetkilerini durdurur, bunların suçlanmasına, tutuklanmasına karar verir Adalet Divanı kararına göre, Asliye Mahkemesi ve İhtisas Mahkemeleri ya da onlar hakkında mahkemede idari sorumluluğa getirme konusunu gündeme getirir, ayrıca da Adalet Konseyi kanaatine göre, Temyiz Mahkemesi, İlk Derece Mahkemesi ve İhtisas Mahkemelerinin yargıçlarını atar.

Silahlı Kuvvetler ile ilgili.

13) Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Silahlı Kuvvetlerin Başkomutanıdır. O, devlet organlarının savunma alanındaki faaliyetlerini koordine eder, silahlı kuvvetlerin ve diğer kuvvetlerin en yüksek komuta kadrosunu atar ve görevden alır.

14) Af ilan eder.

15) Cumhuriyete silahlı saldırı, yakın tehdidi veya savaş ilanı halinde sıkıyönetim ilan eder, genel veya kısmi seferberlik ilan edebilir ve silahlı kuvvet kullanımına karar verebilir. Savaş sırasında, Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Silahlı Kuvvetler Başkomutanını atayabilir ve görevden alabilir.

Silahlı kuvvetlerin kullanılması veya sıkıyönetim ilan edilmesi halinde, kanunen Millet Meclisinin özel oturumu derhal toplanır.

Sıkıyönetimin yasal rejimi kanunla belirlenir.

16) Anayasal düzene yönelik acil bir güvenlik tehdidi olması durumunda, Millet Meclisi Başkanı ve Başbakan ile istişare ederek olağanüstü hal ilan eder, durumun gerektirdiği önlemleri uygular ve bu konuda halka bir mesajla hitap eder.

Olağanüstü hal ilan edilmesi halinde, Millet Meclisinin özel oturumu yasal olarak derhal toplanır.

Olağanüstü halin yasal rejimi kanunla belirlenir.

17) Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin kimlik ve vatandaşlık hakkını yasada öngörüldüğü şekilde, verir veya bundan mahrum bırakır.

18) Kanuna uygun olarak siyasi sığınma hakkı verir.

19) O, Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin unvanlarıyla ve madalyalarıyla onurlandırır. En yüksek askeri ve fahri unvanlarla, en yüksek diplomatik ve diğer rütbelerle onurlandırır.

20) O, mahkûmları affedebilir.

Kararnamelerle ilgili

Madde 77

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Batı Ermenistan Cumhuriyeti Anayasası ve yasalarına aykırı olmayan ve Cumhuriyetin her yerinde uygulanmaya tabi olan kararnameler ve emirnameler çıkarır.

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Batı Ermenistan Cumhuriyeti yasalarını on beş gün içerisinde imzalar ve yayınlar.

Madde 78

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı dokunulmazdır.

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, görev süresi boyunca ve sonrasında, statüsünden kaynaklanan eylemlerinden dolayı kovuşturulamaz veya sorumlu tutulamaz.

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, ancak görev süresini tamamladıktan sonra statüsüyle ilgili olmayan eylemlerinden sorumlu tutulabilir.

Madde 79

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Devlet Başkanı, vatana ihanet veya diğer ciddi suçlardan dolayı görevden alınabilir.

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanının görevden alınması sorunu hakkında kanaat elde etmek için Millet Meclisi üyelerinin toplam sayısının oy çokluğu ile Anayasa Mahkemesine başvurur.

Cumhurbaşkanının görevden alınması kararı, Anayasa Mahkemesinin kararına dayanarak Millet Meclisi tarafından, milletvekillerinin nitelikli oy çokluğu ile alınır.

Anayasa Mahkemesi kanaatine göre, Cumhurbaşkanının görevden alınması için bir neden yoksa konu Millet Meclisinin görüşmesinden çıkarılır.

Madde 80

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı istifasını Ulusal Meclise sunar.

İstifayı takip eden on günlük sürenin bitiminde, istifanın iki gün içinde yeniden sunulması halinde, Cumhurbaşkanının istifası kabul edilmiş sayılır ve Anayasa tarafından belirlenen usul ve süre içinde Cumhurbaşkanının olağanüstü seçimi yapılır.

Madde 81

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı makamının boşalması halinde, yeni seçilen Cumhurbaşkanı göreve başlayana kadar, Cumhurbaşkanının görevleri Millet Meclisi Başkanı ve bu mümkün değilse Başbakan tarafından yerine getirilir.

Millet Meclisi Başkanının Cumhurbaşkanı görevlerini yerine getirdiği sırada, milletvekilliği seçimleri sırasında en çok oyu alan Millet Meclisi Başkan Vekili, Millet Meclisi Başkanı olur.

Bu süre içinde referanduma gidilmesi yasaklanır, Referandum yapmak, başbakanları atamak, silahlı kuvvetlerin ve diğer kuvvetlerin üst düzey komutanlarını atamak ve görevden almak (sıkıyönetim hariç) yasaktır; Ayrıca kanunda öngörülen hallerde polis ve milli güvenlik teşkilatlarına atama yapılması ve ayrıca Anayasa'nın maddelerinde tanımlanan yetkilerin kullanılması yasaktır.

Madde 82

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, kadrosunu kanunla belirlenen usule göre oluşturur. Cumhurbaşkanı'nın ücret, hizmet ve güvenliğine ilişkin usul kanunla belirlenir.

**BAŞLIK VI
MİLLET MECLİSİ****Madde 83**

Batı Ermenistan Ulusal Meclisi (Parlamento), Batı Ermenistan'ın en yüksek yasama ve temsil organıdır.

Ulusal Meclisin çalışma düzeni, organlarının oluşumu ve faaliyeti Batı Ermenistan Cumhuriyeti Anayasası ve Ulusal Meclisinin yasa ve yönetmelikleri ile belirlenir.

Ulusal Meclis, İç Tüzüğü'nün öngördüğü şekilde mesaj ve bildirimler kabul edebilir ve yayımlayabilir.

Madde 84

Batı Ermenistan Ulusal Meclisinin milletvekillerinin sayısı, Millet Meclisi kanunu ile belirlenir.¹⁷

Batı Ermenistan Ulusal Meclisi milletvekillerinin görev süresi beş (5) yıldır. Gelecekteki milletvekili sayısı yasayla belirlenir.

¹⁷Değişiklik, 22.10.2018 tarihinde Batı Ermenistan Ulusal Konseyinin Hukuk Komisyonu tarafından Kabul edildi.

Madde 85

Batı Ermenistan Ulusal Meclisinin yetkileri ve görev süresi, yeni seçilen Ulusal Meclisin ilk oturumunun toplandığı andan itibaren milletvekillerinin yemininden sonra başlar.¹⁸

Ulusal Meclisin yetkileri ve görev süresi, bir sonraki Ulusal Meclisin ilk oturumunun toplanması sırasında sona erer.

¹⁸ Değişiklik, 23.02.2018 tarihinde Batı Ermenistan Ulusal Konseyinin Hukuk Komisyonu tarafından Kabul edildi.

Madde 86

Ulusal Meclis, sıkıyönetim veya olağanüstü hal sırasında feshedilemez.¹⁹

Sıkıyönetim ve olağanüstü hal sırasında Ulusal Meclis seçimleri gerçekleşemez. Millet Meclisinin görev süresi ise, sıkıyönetim veya olağanüstü hal sonrasında yeni seçilen Millet Meclisinin ilk oturumunun açılışına kadar uzatılır.

Bu durumda, sıkıyönetim veya olağanüstü halin sona ermesinden en geç otuz gün sonra Millet Meclisi seçimleri yapılır.

¹⁹*Değişiklik, 08.11.2017 tarihinde Batı Ermenistan Ulusal Konseyinin Hukuk Komisyonu tarafından Kabul edildi.*

Madde 87

On sekiz yaşını doldurmuş, Batı Ermenistan Cumhuriyeti vatandaşı olan ve oy kullanma hakkı olan herkes milletvekili seçilebilir.²⁰

Seçimler doğrudan ve gizli oyla gerçekleştirilir.

²⁰ *Değişiklik 08.10.2018 tarihinde Batı Ermenistan Ulusal Konseyinin Hukuk Komisyonu tarafından Kabul edildi.*

Madde 88

Milletvekili, devlet ve yargı organlarında görev alamaz, bilimsel, pedagojik ve yaratıcı çalışmalar dışında ücretli başka bir işte çalışamaz.

Milletvekili kendi yetkilerini kalıcı olarak kullanır.

Milletvekilinin statüsü ve faaliyetinin teminatları Anayasa ve ilgili kanunlarla belirlenir.

Madde 89

Batı Ermenistan Ulusal Meclisi üyeleri parlamento dokunulmazlığına sahiptir.

Madde 90

Milletvekili, emredici vekâlet tarafından sınırlandırılmamalı, vicdanı ve kanaatleri tarafından yönlenebilir.

Milletvekili, görev süresi boyunca vekil olarak yaptıklarından dolayı kovuşturulamaz veya sorumlu tutulamaz.²¹

Millet Meclisinin onayı olmaksızın bir milletvekilinin suçlanması, tutuklanması veya idari nedenlerle dava açılması mümkün değildir.

Bir milletvekili, tutuklamanın suç anında yapılmış olması dışında, Millet Meclisinin onayı olmadan tutuklanamaz. Bu durumda, Millet Meclisi Başkanı, Başsavcı tarafından derhal bilgilendirilir.

Milli Güvenlik Kurulu, özel bir kararla bir kişiyi milletvekili dokunulmazlığından yoksun bırakma hakkına sahiptir.

Ayrıca Millet Meclisi tarafından Milletvekillerinin oyu (üyelerin 2/3'ünden fazlası) ile Milletvekillerinin dokunulmazlığının kaldırılması için Başsavcı da başvurabilir.

Oturumlar arasındaki dönemde milletvekili dokunulmazlığının kaldırılması kararı, Batı Ermenistan Ulusal Meclisi milletvekillerinin özel oturumuyla da onaylanabilir.

²¹*Değişiklik, 08.11.2017 tarihinde Batı Ermenistan Ulusal Konseyinin Hukuk Komisyonu tarafından Kabul edildi.*

Madde 91

Millet Meclisi milletvekilinin yetkilerinin sona erdirilmesi usulü Millet Meclisi İçtüzüğü ile şu şekilde belirlenir.

1) Millet Meclisinin görev süresinin dolması, Millet Meclisinin feshedilmesi, Anayasanın birinci bölümündeki şartların ihlali, Batı Ermenistan Cumhuriyeti vatandaşlığının kaybı, hapis cezası, iş göremezlik ve istifa hallerinde.

2) Batı Ermenistan yürütme organlarında (Hükümet) veya Batı Ermenistan yargı organlarında işe transfer durumunda, otomatik olarak. Ulusal Meclisin olağan seçimleri. Değişiklik

Ulusal meclisinin olağan seçimleri.

Madde 92

Millet Meclisi için olağan seçimler, onun görev süresinin bitiminden en geç altmış gün ve en erken otuz gün içinde yapılır.

Millet Meclisi için olağanüstü seçimler, Millet Meclisinin feshedilmesinden sonra en geç altmış gün ve en geç otuz gün içinde yapılır.

Ulusal Meclis seçimi, Cumhurbaşkanının kararnamesi ile belirlenir.

Madde 93

Yeni seçilen Millet Meclisinin ilk oturumu, milletvekillerinin seçilmesinden ve Merkez Seçim Komisyonu seçimlerinin sonuçlarının açıklanmasından sonra en geç on beş gün içinde toplanır.

Olağanüstü seçim olması halinde, seçilen Millet Meclisinin ilk oturumu, milletvekillerinin seçilmesinden ve Merkez Seçim Komisyonu seçim sonuçlarının ilanından sonra en geç otuz gün içinde toplanır.

Merkez Seçim Komisyonu, seçim sonuçlarını en geç on gün sonra açıklamakla yükümlüdür.

Madde 94

Millet Meclisinin olağan toplantıları, Millet Meclisinin ilgili kanununda öngörülen şartlara ve usule uygun olarak toplanır.

Ulusal Meclis oturumları halka açıktır. Gerekirse, Millet Meclisi kararıyla kapalı oturum yapılabilir.

Madde 95

Ulusal Meclis'in olağanüstü görüşme veya oturumu Cumhurbaşkanı, Hükümet ve milletvekillerinin toplam sayısının yarısından fazla önerilebilir.

Olağanüstü görüşme veya oturum, öngören tarafından belirlenen gündem ve tarihe göre yapılır.

Millet Meclisinin olağanüstü görüşme veya oturum, Millet Meclisi Başkanı tarafından düzenlenir.

Madde 96

Kanunlar, açıkça Anayasada öngörülen hallerde, lehte oy kullanan milletvekillerinin büyük çoğunluğu ile kabul edilir.

Millet Meclisi kararları, Anayasada belirtilen haller dışında, oylamaya katılan milletvekillerinin salt çoğunluğu ile alınır.

Madde 97

Cumhurbaşkanının itiraz ve önerileri kabul edilmemesi halinde, Millet Meclisine iade edilen yasa, milletvekili tamsayısının çoğunluğu ile yeniden kabul eder.

Millet Meclisi, Cumhurbaşkanı tarafından iade edilen kanunu olağanüstü görüşür.

Millet Meclisi Başkanlığı

Madde 98

Millet Meclisinin başkanlığı ve daimi komisyonları, bunların yetki ve sorumlulukları Millet Meclisinde belirlenen tüzük yasasıyla sınırlıdır.

Millet Meclisi başkanlığı, Millet Meclisinin daimi bir yönetim organıdır ve ayrıca oturumlar arasındaki zaman aralığında da çalışır.

Hükümet

Madde 99

Hükümet, programını, kuruluşundan itibaren yirmi gün içinde Millet Meclisine sunar. Hükümet programının Ulusal Meclis tarafından onaylanması konusu özel oturumda görüşülür ve sunulduğu tarihten itibaren beş gün içinde oylamaya sunulur. Hükümet programının onaylanması, Millet Meclisi milletvekillerinin toplam oylarının salt çoğunluğu ile kabul edilir.

Madde 100

Millet Meclisi hükümet programını iki ay üst üste iki kez onaylamazsa, Cumhurbaşkanı Millet Meclisini fesheder.

Millet Meclisinin feshedilmesi.

1) Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile

2) Millet Meclisi Başkanının veya Başbakanın önerisi üzerine, eğer:

a) Ulusal Meclis, olağan oturumun üç ayı boyunca, hükümetin kararıyla acil kabul edilen yasa tasarısı hakkında karar almadığında,

b) Olağan oturum sürecinde Ulusal Meclis oturumları, üç aydan fazla toplanamazsa,

c) Olağan oturum sürecinde, Ulusal Meclis, üç ayı aşkın bir süredir tartıştığı konular hakkında herhangi bir karar almamışsa.

Madde 101

Cumhurbaşkanı, Millet Meclisi milletvekilleri, Hükümet, Yüksek Mahkeme, Başsavcı yasama

Yerli Halkların Savunucusu ve İnsan Hakları Savunucusu kendi alanlarında girişim hakkına sahiptir.

Hükümet, kendi sunduğu yasa tasarılarının tartışılma sırasını belirleyebilir ve yalnızca kabul edebileceği değişikliklerle oylamaya sunulmasını talep edebilir.

Hükümetin kanaatine göre, devlet ödemesinin (bütçesinin) gelirlerini azaltan veya artıran yasa tasarıları, Millet Meclisi tarafından toplam milletvekili sayısının çoğunluğu ile kabul edilir.

Hükümet kendi sunulan yasa tasarısını kabul edilmesiyle ilgili kendi güvenoyu sorununu gündeme getirebilir. Eğer hükümet tarafından kendi güvenoyu sorununu gündeme getirdikten yirmi dört saat içerisinde, Millet Meclisi üye tam sayısının en az üçte biri Hükümete gensoru önergesi sunmaz ise veya benzer bir yasa tasarısının sunulması halinde, Ulusal Meclisin üye tamsayısının oy çokluğu ile maddenin sınırladığı süre içinde hükümete güven duymama kararı alınmazsa, O zaman sonuncunun sunduğu yasa tasarısı kabul edilmiş sayılır.

Hükümet, yasa tasarısıyla ilgili kendi güvenoyunu aynı oturum sürecinde dört kereden fazla sunamaz.

Madde 102

Millet Meclisi, hükümetin sunumu üzerine devlet harcamalarını (bütçesini) onaylar.

Devlet harcamasının (bütçenin) bütçe yılı başlamadan önce onaylanmaması durumunda, harcamalar bir önceki yıl bütçesi oranında yapılır.

Devlet harcama bütçesinin görüşülmesi ve onaylanması usulü Millet Meclisi içtüzüğü ile belirlenir.

Madde 103

Millet Meclisi, yılsonunda devlet harcamasının (bütçesinin) kullanımı ile yabancı ülkelerden ve uluslararası kuruluşlardan alınan borç ve kredilerin kullanımını kontrol eder.

Denetim kurumunun kanaati üzerine, Ulusal Meclis, devlet harcamalarının (bütçesinin) uygulanmasına ilişkin yıllık raporu tartışır ve onaylar.

Millet Meclisi milletvekilleri, hükümet tarafından geliştirilen ve sunulan devlet harcamalarını (bütçesini) onaylar. Orada eklemeler ve değişiklikler yapmaya ve doğru uygulanıp uygulanmadığını kontrol etme hakkına sahiptir.

Madde 104

Millet Meclisi, Millet Meclisi Başkanını, Milletvekillerinin toplam sayısının oy çokluğu ile seçer.

Millet Meclisi Başkanı oturumları yönetir, Millet Meclisinin mali kaynaklarını yönetir, normal çalışmasını sağlar.

Ulusal Meclis, Ulusal Meclis Başkanının iki yardımcılarını seçer.

Madde 105

Ulusal Meclis Başkanlığı

Ulusal Meclis başkanlığının kadrosu, Ulusal Meclis oturumu tarafından onaylanır. Gerekirse, Millet Meclisi oturumları zaman aralığında, Millet Meclisi başkanlığının yeni üyeleri, Millet Meclisi üyelerinin salt çoğunluğu ile onaylanabilir.

Ulusal Meclis Başkanlığı ve Ulusal Meclisin Daimi Komisyonları Personel, uzman ve çalışma grupları oluşturulabilir.

Millet Meclisi Başkanlığı, Millet Meclisinin daimi, çalışan (kolegasal) bir organıdır.

Millet Meclisi Başkanlığı bağımsız karar alma hakkına sahiptir ve kanunlar Millet Meclisi milletvekillerinin salt büyük çoğunluğu tarafından onaylanır.

Millet Meclisi oturumunun gündemi ve süresi, Millet Meclisi Başkanlığının kararı ile onaylanır.

Millet Meclisi Başkanlığı toplantılarının gündemi ve tarihi Millet Meclisi Başkanının kararı ile onaylanır.

Madde 106

Milletvekilleri ve komisyonlar yazılı ve sözlü soru sorma hakkına sahiptir. Ve komisyonlar Hükümete gensoruyla başvurabilir.

Ulusal Meclisin olağan oturumunun haftalık oturumlarından birinde, Başbakan ve Hükümet üyeleri, milletvekillerinin sorularını yanıtlar.

Millet Meclisi, milletvekillerinin sorularına ilişkin karar alamaz.

Sorular yazılı olarak ve tartışmadan en az on gün önce sunulmalıdır.

Sorular sunma, müzakereleri düzenleme ve bunlar hakkında karar alma usulü Millet Meclisi İçtüzüğü ile belirlenir.

Madde 107

Ulusal Meclis, Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın önerisi üzerine, Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin uluslararası anlaşmalarını, siyasi veya askeri nitelikte olanlar veya devlet sınırının değiştirilmesini öngörenler hariç, onaylar, askıya alır veya iptal eder. Tüm bunlar Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'na bağlıdır.

O, uluslararası antlaşmalar ki Ulusal Meclis tarafından onaylanmaya tabidir;

a) İnsan hakları, özgürlükler ve sorumluluklar ile ilgili,

b) Devlet için mali yükümlülükler öngören,

c) Bunların uygulanması yasaların değiştirilmesini veya yeni bir yasanın kabulünü öngörmesi.

Madde 108

Millet Meclisi, Cumhurbaşkanı'nın teklifi üzerine, savaş ilanına ve barışın sağlanmasına, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğuyla karar verir.

Millet Meclisinin oturumu düzenlenememesi hâlinde, savaş ilanı ve barışın tesisi meselesi Cumhurbaşkanı'nca karara bağlanır.

Madde 109

Millet Meclisi, Hükümetin teklifi üzerine, Milletvekillerinin toplam sayısının 2/3'ünün kararı ile Cumhuriyetin idari-bölgesel bölünmesini belirler.

Madde 110

- Ulusal Meclis

1) Anayasa Mahkemesi üyelerinin üçte biri Millet Meclisinin teklifinin önerisiyle oluşturulur.

2) Millet Meclisi, Anayasa Mahkemesinin kanaatine dayanarak, Milletvekillerinin toplam sayısının oy çokluğuyla, Anayasa Mahkemesinin kendi atamış olduğu üyesinin sanık olarak yakalanmasını, suçlanmasını, tutuklamasını veya kovuşturmayaya uğramasını kabul ederek yetkilerini sona erdirebilir.

3) Anayasa Mahkemesi Başkanı koltuğunun boşalmasından itibaren 30 gün içinde, Anayasa Mahkemesi Başkanı, Anayasa Mahkemesi üyeleri arasından seçilir.

4) Adalet Konseyi üyelerinin üçte biri Ulusal Meclis tarafından önerilir.

Madde 111

Ulusal Meclis, İnsan Hakları Savunucusunu ve Yerli Halkların İnsan Hakları Savunucusunu, toplam Milletvekillerinin yarısından fazlasının oyu ile beş yıllık bir süre için seçer.

İnsan hakları savunucusu ve Yerli Halkların halklar için ombudsman, yüksek mesleki beceri ve bilgi birikimine sahip ve toplumda büyük otoriteye, saygıya ve güvene sahip olan kişi seçilebilir.

İnsan hakları savunucusu ve yerli halkların hakları ombudsmanı, yetkililerden bağımsız, devlet kurumları ve resmi şahsiyetlerle birlikte insan ve yerli halkların hakları ve özgürlüklerini gerçekleştirmektedir.

Devlet kurumları ve resmi şahsiyetler, insan hakları savunucusu ve yerli halkların haklarını savunan ombudsman ile birlikte çalışır.

İnsan Hakları Savunucusu ve Yerli Halkların İnsan Hakları Savunucusu, Ulusal Meclis üyesi için tesis edilen dokunulmazlığa sahiptir.

İnsan Hakları Savunucusu ve Yerli halkların hakları ombudsmanın faaliyetleri için diğer garantiler kanunla belirlenir.

Madde 112

Medyanın özgürlüğünü, bağımsızlığını ve çeşitliliğini sağlamak amacıyla, üyelerinin yarısı Millet Meclisi tarafından beş yıllık bir süre için seçilen, diğer yarısı ise Cumhurbaşkanı tarafından yine beş yıl süre için atanan kanunla bağımsız bir düzenleyici üst organ oluşturulur.

Madde 113

-Merkez Bankası

Merkez Bankası Başkanı, Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanının önerisi üzerine Ulusal Meclis tarafından beş yıllık bir süre için atanır.

Aynı kişi üst üste iki defadan fazla Merkez Bankası başkanlığına atanamaz.

Kanunla öngörülen hallerde Millet Meclisi, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile Cumhurbaşkanının muvafakati ile Merkez Bankası başkanı görevinden alınabilir.

Madde 114

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Denetleme Kurumu, devlet harcama kaynakları (bütçe), devlet ve topluluk mülkiyetinin kullanımını denetleyen bağımsız bir organdır.

Denetleme Kurumunun faaliyet programı Ulusal Meclis tarafından onaylanır.

Denetleme Kurumu, Denetleme Kurumunun denetim faaliyetlerinin sonuçlarına ilişkin raporu yılda en az bir kez Ulusal Meclise sunar.

Denetim Kurumunun faaliyet ve yetki sırası kanunla belirlenir.

Denetleme Kurumunun faaliyet ve yetkileri kanunla belirlenir. Denetim Kurumu Başkan ve üyeleri, Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanının tavsiyesi üzerine Ulusal Meclis tarafından beş yıllık bir süre için atanır.

Aynı kişi, arka arkaya iki defadan fazla Denetleme Kurumu Başkanı olarak atanamaz.

Madde 115

Açıkça Batı Ermenistan Cumhuriyeti yasaları tarafından tanımlanmaktadır.

- 1) Bireylerin ve tüzel kişilerin haklarının kullanılması ve korunmasına ilişkin koşullar ve prosedür;
- 2) Bireylerin ve tüzel kişilerin hak ve özgürlüklerine ilişkin kısıtlamalar, sorumlulukları, ayrıca sorumluluk türleri, tutarları, sorumluluk prosedürü, zorlayıcı önlemler ve bunları uygulama prosedürü, bireylerin ve tüzel kişiler tarafından ödenen, vergi türleri, harçlar ve diğer zorunlu ödemeler, ödeme tutarı, zorunlu ödemelerin çeşitleri, ödeme düzeni.
- 3) Tüzel kişilerin, ticari faaliyetlerde bulunan gerçek kişilerin (bu seride teftiş, araştırma, denetleme dahil) faaliyetleri hakkında denetleme ve denetlemeyi gerçekleştiren araçları maddeleri, koşulları ve prosedürü,
- 4) Tüzel kişiliklerin oluşturulması, faaliyetlerinin askıya alınması veya sona erdirilmesine ilişkin usul ve koşullar;
- 5) Bireylerin kişisel ve ailevi bilgileri ile ayrıca tüzel kişilerin ticari olmayan sırlarının listesi,
- 6) Cezai, idari, ekonomik (mülk), disiplin sorumluluğuna konu öğeleri, usulü, şartları, suç cezalarının infaz usulü, adli ve idari işlemlerin zorunlu icra usulü, avukatların statü ve yetkileri,
- 7) Batı Ermenistan Ulusal Meclisi (Parlamento) seçimleri, referandumları düzeni,
- 8) Devlet harcama masrafının (bütçesinin) oluşturulması ve harcamasına ilişkin prosedür,
- 9) Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin idari-bölgesel birimleri ve onların sınırları.

Madde 116

Ulusal Meclis, toplam milletvekili sayısının çoğunluğu ile hükümete güvenoyu verebilir.

BAŞLIK VII HÜKÜMET

Madde 117

Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin yürütme yetkisi, Batı Ermenistan Cumhuriyeti Hükümeti tarafından gerçekleştirilir.

Hükümet, Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin iç politikasını, Cumhurbaşkanı'nın onayı ile geliştirir ve uygular.

Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin dış politikası, Başkanlık Konseyi tarafından geliştirilir ve Cumhurbaşkanı ile birlikte Dışişleri Bakanı tarafından yürütülür.

Hükümet, kanunla diğer devlet organlarının yetkisinde bulunmayan tüm kamu idaresi konularında yargı yetkisine sahiptir.

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Anayasasınca, uluslararası anlaşmalara, yasalara veya Cumhurbaşkanının mevcut belirleyici çalışmalarına dayanarak ve bunların uygulanmasını sağlamak için hükümet, ülke genelinde uygulamaya tabi kararlar alır.

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Hükümeti üyeleri; Başbakan, Başbakan Yardımcıları ve Bakanlardan oluşmaktadır.

Başbakan ve bakanlar Batı Ermenistan Cumhuriyeti vatandaşı olmalıdır.

Hükümetin yetkileri Anayasa ve yasalarla belirlenir.

Hükümetin yapısı, hükümetin teklifi üzerine kanunla belirlenir.

Hükümetin ve diğer alt devlet yönetim organlarının faaliyetlerinin düzenlenme düzeni, Başbakanın sunumu üzerine Cumhurbaşkanının kararıyla belirlenir.

Madde 118

Başbakan hükümet toplantılarını toplar ve onlara başkanlık eder.

Cumhurbaşkanı ayrıca dış politika, savunma ve ulusal güvenlik konularında hükümet oturumunu toplar ve başkanlık eder.

Hükümet kararları Başbakan tarafından imzalanır.

Cumhurbaşkanı, Hükümet kararlarını bir ay süreyle askıya alabilir ve Anayasa'ya uygunluk iddiasını aydınlatmak için Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilir.

Madde 119

Başbakan hükümetin faaliyetlerini yönlendirir ve bakanların çalışmalarını koordine eder.

Başbakan, hükümet faaliyetlerinin organizasyonu ile ilgili konularda kararlar alır.

Madde 120

Valiler ve belediye başkanları hükümet kararıyla atanır ve görevden alınır. Hükümet bu kararları Cumhurbaşkanı tarafından onaylanır.

Köy muhtarları, bölge idaresi kararı ile atanır ve görevden alınır.

Valiler, kanunla öngörülen durumlar hariç, hükümetin bölgesel politikasını, hükümet organlarının toprak politikasını uygular, yasada belirtilen durumlar dışında, yürütme organlarının bölgesel hizmetlerinin faaliyetlerini koordine eder.

Cumhuriyetin başkentinin bölgesel yönetimi kanunla belirlenir.

Madde 121

- Hükümet

1) Kendi programını Anayasa'nın maddesinde öngörülen şekilde onaylanmak üzere Millet Meclisine sunar.

2) Yıllık bütçe taslağını (bütçeyi) Millet Meclisinin onayına sunar, uygulanmasını sağlar ve bunun için Millet Meclisine rapor sunar.

3) Devlet mülkiyetini yönetir.

4) Birleşik devlet (mali-ekonomik) kredi ve vergi devleti politikasını uygular.

5) Devlet bölgesel kalkınma politikasını uygular.

6) Bilim, eğitim, kültür, sağlık, demografik (sosyal) güvenlik ve doğanın korunması alanlarında devlet politikası uygular.

7) Cumhurbaşkanının liderliğinde Cumhuriyetin savunma, ulusal güvenlik ve dış politikasının uygulanmasını sağlar.

8) Kamu düzeninin korunmasını sağlar, hukukun üstünlüğünü güçlendirecek tedbirler alır, vatandaşların hak ve özgürlüklerini güvence altına alır.

9) Anayasa ve kanunlarla belirlenen diğer görev ve yetkileri yerine getirir.

Madde 122

Hükümet devlet yıllık harcama (bütçe) taslağı Ulusal Meclise bütçe yılının başlangıcından en az doksan gün önce tartışmaya sunar ve süre bitmeden, kabul ettiği değişikliklerle birlikte oylamaya sunulmasını isteyebilir.

Hükümet, yıllık bütçeyi onaylama konusundaki güven sorununu gündeme getirebilir. Millet Meclisi, Anayasa Maddesinde öngörülen şekilde Hükümete güvensizlik oyu vermemişse, devlet yıllık harcaması (bütçesi), Hükümet tarafından kabul edilen değişikliklerle onaylanmış sayılır.

Yıllık devlet harcamanın (bütçe) onaylanmasıyla ilgili Ulusal Meclis tarafından hükümete güvenoyu vermesi halinde yeni hükümet yıllık devlet harcaması (bütçe) taslağı, bu maddede öngörülen usule göre otuz gün içinde görüşülerek onaylanacak olan programının onaylanmasından itibaren on gün içinde Ulusal Meclisine sunulur.

BAŞLIK VIII YARGI SİSTEMİ

Madde 123

- Mahkemeler

Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nde adalet, Anayasa ve yasalara uygun olarak yalnızca mahkemeler tarafından gerçekleştirilir.

Mahkemenin nihai kararları Batı Ermenistan Cumhuriyeti adına verilir.

Madde 124

Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nde ilk derece mahkemeleri ve genel yargı yetkisine sahip Yargıtay'ın yanı sıra kanunla öngörülen davalarda ihtisas mahkemeleri bulunmaktadır.

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi, anayasa yargısı konularına ek olarak, hukukun tek tip uygulanmasını sağlamak için çağrılan Yargıtay'dır.

Yargıtay'ın yetkileri Anayasa ve kanunla belirlenmiştir.

Olağanüstü mahkemelerin kurulması yasaktır.

Madde 125

- Anayasa Mahkemesi

Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin anayasa yargısı Anayasa Mahkemesi tarafından yönetilir.

Madde 126

Yargının bağımsızlığı Anayasa ve kanunlarla güvence altına alınmıştır.

Mahkemelerin yetkileri, oluşum ve faaliyet düzeni Anayasa ve kanunlarla belirlenir.

Anayasa Mahkemesinin yetkileri ve kuruluş usulü Anayasa ile belirlenir. Faaliyet usulü ise Anayasa ve Anayasa Mahkemesi kanunu ile belirlenir.

Madde 127

- Adalet Konseyi (Divanı)

Adalet konseyi (divanı), Anayasa ve kanunla belirlenen usule göre kurulur ve çalışır.

Adalet Konseyi kadrosunda Batı Ermenistan Cumhuriyeti Hâkimler Genel Kurulu tarafından gizli oyla beş yıllık bir süre için seçilen üç (3) üye hâkimler, Batı

Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı ve Ulusal Meclis tarafından atanan ikişer hukukçular bulunur.

Adalet Divanı toplantılarına oy hakkı olmaksızın Yargıtay Başkanı başkanlık eder.

Madde 128

Adalet Konseyi kanunun öngördüğü şekilde,

1) Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanının onayına, atamaların yapıldığı hâkim adayları ve hâkimlerin terfi listelerini derler ve sunar.

2) Yargıçların adaylıkları hakkında bir sonuç çıkarır.

3), Yargıtay ve onun dairelerinin başkanlarını ve yargıçlarını önerir, temyiz mahkemesi, ilk Derece Mahkemesi ve ihtisas mahkemelerinin başkanlarını ve yargıçlarını aday gösterir;

4) Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın talebi üzerine, af konularında görüş bildirir.

5) Yargıçları disiplin sorumluluğuna tabi tutar, Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanına yargıcın yetkilerini sona erdirmek hakkında, yargıcın tutuklanması, onu sanık olarak tutuklamayı veya idari olarak kovuşturmayı kabul etmek için bir öneride bulunur.

Madde 129

-Hâkimler (Yargıçlar)

Anayasa Mahkemesi yargıçları ve üyeleri değişmezdir.

Hâkimler ve Anayasa Mahkemesi üyeleri, 70 yaşını doldurana kadar görev yaparlar. Yetkileri ancak Anayasa ve kanunun öngördüğü hal ve şekilde sona erdirilebilir.

Madde 130

Adaleti yerine getirirken, Anayasa Mahkemesi yargıçları ve üyeleri bağımsızdır ve yalnızca Anayasa ve yasalara tabidirler.

Yargıçlar ve Anayasa Mahkemesi üyesi, Adalet Divanı veya Anayasa Mahkemesinin izni olmaksızın tutuklanamaz, suçlanamaz, kovuşturulamaz, yargılanamaz ve tutuklanamaz.

Yargıç ve Anayasa Mahkemesi üyeleri, Adalet Divanı veya Anayasa Mahkemesinin ilgili yasasına uygun olmadan tutuklanamaz, suçlanamaz, kovuşturulamaz ve yakalanamaz.

Yargıç ve anayasa mahkemesi üyesi suçun işlendiği anda veya hemen sonrasında yapılmadığı takdirde tutuklanamaz. Böylesi durumlarda Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı ve buna uygun olarak Yargıtay Başkanı veya Anayasa Mahkemesi Başkanı, tutuklama hakkında derhal bilgilendirilir.

Madde 131

Anayasa Mahkemesi yargıçları ve üyeleri, girişimci faaliyetlerde bulunamazlar, kendi sorumlulukları dışında, devlet kurumlarında ilgisiz görevlerde bulunamazlar, ticari kuruluşlarda görev alamazlar veya akademik, pedagojik ve yaratıcı çalışmalar dışında başka ücretli işler yapamazlar.

Hâkimler, herhangi bir uluslararası kuruluşa üye olamazlar veya siyasi faaliyetlerde bulunamazlar.

Madde 132

- Anayasa Mahkemesi,

Anayasa Mahkemesinin kadrosu ilgili kanunla belirlenir.

Madde 133

Anayasa Mahkemesi, kanunun öngördüğü şekilde;

- 1) Kanunların, Millet Meclisi kararlarının, Cumhurbaşkanı kararnamelerinin, hükümetin, Başbakan kararlarının Anayasaya uygunluğunu belirler;
- 2) Uluslararası anlaşmanın onaylanmasına kadar, onun içinde yer alan yükümlülüklerin Anayasa'ya uygunluğuna karar verir;
- 3) Referandumlarla (oylamayla) ilgili anlaşmazlıkları çözer,
- 4) Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı ve milletvekillerinin seçimleri sonucunda alınan kararlarla ilgili anlaşmazlıkları çözer;
- 5) Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı adayı için oluşmuş olan engelleri aşmış veya ortadan kaldırılmış olarak tanır.

- 6) Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanının görevden alınması için gerekçelerin varlığına dair kanaate varır;
- 7) Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanının yetkilerini kullanmasının imkânsızlığı konusunda kanaatte bulunur.
- 8) Anayasa Mahkemesi üyesinin yetkilerinin sona ermesi, tutuklanması, sanıkların tutuklanması ve ayrıca ona yönelik mahkemede idari sorumluluğa getirilmesi konusunda sonuçlar çıkarır;
- 9) Belediye başkanının görevden alınması gerekçeleri hakkında kanaate varır;
- 10) Kanunun öngördüğü hallerde organizasyonun faaliyetlerinin durdurulmasına veya yasaklanmasına karar verir.

Madde 134

Anayasa ve Anayasa Mahkemesi Kanunu ile belirlenen usule göre Anayasa Mahkemesine başvurabilirler.

- 1) Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Anayasanın ilgili maddesinin bentlerinde öngörülen durumlarda.
- 2) Anayasanın ilgili maddesinde öngörülen hallerde Millet Meclisi,
- 3) Anayasanın ilgili maddesinde öngörülen hallerde milletvekillerinin en az beşte biri;
- 4) Hükümet, Anayasanın ilgili maddesindeki hükümlerde öngörülen hallerde,
- 5) Her durumda, mahkemenin nihai işlemi mevcut olduğunda, yargısal korumanın tüm yolları tükenir ve bu işlemde kendisine uygulanan kanun hükmünün anayasaya uygunluğuna itiraz eder.
- 6) Mahkemelerin Başsavcısı, kendi yetki alanlarındaki belirli bir davaya ilişkin standart işlemlerin hükümlerinin anayasaya uygunluğu konusunda;
- 7) İnsan Hakları Savunucusu, Anayasa'nın ilgili maddesi noktasında sayılan alandaki standart işlemler, Anayasa hükümlerine uygunluk konularında,
- 8) Yerli Halkların Haklarının Savunucusu, Anayasa maddesine uygun olarak, Anayasa'nın ilgili maddesi noktasında sayılan alandaki standart işlemlere ilişkin olarak,

9) Cumhuriyetin Cumhurbaşkanı adayları ve milletvekili adayları, Anayasa'nın ilgili maddesi hükümleri çerçevesinde kendilerini ilgilendiren konularda adaydır.

Anayasa Mahkemesi davayı ancak ilgili bir başvuru varsa inceler.

Madde 135

Anayasa Mahkemesi, Anayasa ve Anayasa Mahkemesi Kanununda belirtilen süreler içinde ve usule uygun olarak kararlar ve sonuçlar verir.

Anayasa Mahkemesinin kararları ve sonuçları kesindir, bozmaya tabi değildir ve yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Anayasa Mahkemesi, kendi kararıyla, Anayasaya veya bir kısmına aykırı olan hukuki işlemin sona ermesi için daha ileri bir süre belirleyebilir.

Anayasa mahkemesi, Anayasanın ilgili maddesinin öngördüğü hususlarda karar ve kanaatler ile ilgili maddelerinde öngörülen hususlarda karar ve kanaatleri yerine getirir.

İlgili fıkra da belirtilen hususlara ilişkin sonuç ve kararlar üye tamsayısının en az üçte ikisi ile geri kalan kararlar üye tamsayısının oy çokluğu ile alınır.

Anayasa Mahkemesi'nin kararı olumsuz ise, konu yetkili merciin incelemesine gider.

Madde 136

- Savcılık

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Savcılığı, Başsavcı tarafından yönetilen birleşik bir sisteme sahiptir.

Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanının tavsiyesi üzerine, Başsavcı, Ulusal Meclis tarafından beş yıllık bir süre için atanır. Aynı kişi üst üste iki defadan fazla Başsavcı olarak atanamaz.

Yasanın öngördüğü durumlarda, Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanının önerisi üzerine, Ulusal Meclis, Milletvekillerinin toplam sayısının oy çokluğu ile Başsavcıyı görevden alabilir.

Savcılar, Savcılık kanununun öngördüğü hallerde ve şekilde, Savcılar Başkanı tarafından atanır.

1) Cezai kovuşturma başlatır,

- 2) Kovuşturmanın ve ön soruşturmanın hukuka uygunluğunu denetler,
- 3) Devlet tarafından ileri sürülen suçlamayı mahkemede savunur,
- 4) Mahkemede devlet çıkarlarının korunması konusunu gündeme getirir,
- 5) Mahkemelerin yargıları, hükümleri ve kararları temyize taşır;
- 6) Yaptırımların ve diğer zorlayıcı önlemlerin yasallığını denetler.

Savcılık, Anayasa'nın kanuna dayalı olarak kendisine verdiği yetkiler çerçevesinde faaliyet göstermektedir.

BAŞLIK IX MAHKEMELER

Madde 137

- Mahkemeler

- 1) Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nde yargı, Anayasa ve yasalara uygun olarak mahkemeler tarafından yürütülür.
- 2) Yüksek Askeri Mahkeme, Batı Ermenistan Cumhuriyeti Anayasası ve yasalarına uygun olarak kurulur ve çalışır.
- 3) Yargı yetkisi anayasal, siyasi, cezai ve diğer yasal işlemler yoluyla gerçekleştirilir.
- 4) Mahkemeler bağımsızdır.
- 5) Irk, din, siyasi, medeni, sosyal veya cinsiyet ayrımı yapmaksızın herkes kanun önünde birdir.

Madde 138

- 1) Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin yargı sistemi; ilk derece genel yargı mahkemesi, temyiz mahkemeleri ve Yüksek Mahkeme'nin yanı sıra kanunla sağlanan ihtisas mahkemelerinden oluşur.
- 2) Olağanüstü mahkemelerin kurulması yasaktır.
- 3) Mahkemelerin yetkileri, oluşum ve faaliyet düzeni Anayasa ve kanunlarla belirlenir.

4) Mahkemelerin nihai kararları Batı Ermenistan Cumhuriyeti adına kabul edilir.

Madde 139

Hâkim, bilimsel, pedagojik veya yaratıcı çalışma dışında, kamu kurumlarında, ticari kuruluşlarda, ticarete veya ücretli bir işteki görevleriyle ilgili olmayan bir pozisyonda bulunamaz.

Hâkim, herhangi bir uluslararası kuruluşa üye olamaz veya siyasi faaliyetlerde bulunamaz.

Madde 140

1) Yargıç, adaletin uygulanması sırasında bağımsızdır.

2) Bir yargıcın faaliyetinin güvenceleri ve sorumluluğunun temelleri ve usulü Anayasa ve kanunla belirlenir.

3) Hâkim, Kanunun onuncu maddesi uyarınca, Adalet Divanı kararı ve Cumhurbaşkanının onayı olmaksızın suçlanamaz, tutuklu sıfatıyla yer alamaz ve aleyhine idarî sorumluluk davası açılmaz.

4) Hâkim, suçun işlendiği anda veya hemen sonra tutuklanmadıkça, tutuklama işlemi gerçekleştiremez. Yargıcın tutuklanması hakkında, Cumhurbaşkanına ve Yüksek Mahkeme Başkanına derhal bildirilir.

Madde 141

- Yüksek Mahkeme (Yargıtay)

1) Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin en yüksek yargı organı Yüksek Mahkeme'dir.

2) Yüksek Mahkeme, askeri mahkemeden, ceza, hukuk, ekonomi odalarından ve gelenekleri koruma konseyinden oluşur.

3) Yüksek Mahkeme (Yargıtay), kanunun tek tip uygulanmasını ve nihai kararın verilmesini sağlar.

4) Yüksek Mahkeme Başkanı ve Yüksek Mahkeme üyeleri Devlet Başkanının önerisiyle atanır.

Madde 142

Yüksek Mahkeme (Yargıtay), kanunun öngördüğü şekilde

1) Referandum sonuçlarıyla ilgili anlaşmazlıkları çözer,

2) Cumhurbaşkanı ve Millet Meclisi milletvekilleri seçimleri sonucunda alınan kararlarla ilgili uyuşmazlıkları çözer;

- 3) O, Cumhurbaşkanı adayı için oluşan engelleri aşılmış veya ortadan kaldırılmış olarak tanır;
- 4) Cumhurbaşkanının yetkilerini kullanmasının imkânsızlığı hakkında karar verir;
- 5) Yüksek Mahkeme yargıcının yetkilerini sona erdirmeye, onu sanık olarak tutuklamaya, tutuklamaya veya adalete teslim etmeye karar verir.

Madde 143

- Adalet Konseyi

- 1) Adalet Konseyi, Anayasa ve kanunla belirlenen usule göre oluşturulur ve çalışır.
- 2) Adalet Konseyi, Batı Ermenistan Cumhuriyeti Hâkimler Genel Kurulu tarafından gizli oyla, kanunla belirlenen usule uygun olarak beş yıllık bir süre için seçilen üç (3) yargıçtan ve ayrıca Cumhurbaşkanı ve Millet Meclisi tarafından atanan ikişer avukattan oluşur.
- 3) Adalet Konseyi oturumlarına oy hakkı olmaksızın Yüksek Mahkeme Başkanı başkanlık eder.

Madde 144

Adalet Konseyinin yarasının öngördüğü şekilde;

- 1) Hâkim adayları ve hâkimlerin terfileri listelerini düzenler ve bunların onaylanması için Cumhurbaşkanının onayına sunar ve bu temelde ilk derece hâkimleri ile istinaf mahkemelerinin atamaları esas alınır.
- 2) Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanına yargıçların atanmasına ilişkin öneri sunar.
- 3) Hâkimleri disiplin cezasına çarptırabilir.
- 4) Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, yargıcın yetkilerinin sona erdirilmesine ilişkin karar çıkarır. Batı Ermenistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, bir yargıcın yetkilerinin sona erdirilmesine ilişkin bir karar çıkarabilir. Yüksek Mahkeme yargıcıyla ilgili Cumhurbaşkanının görüşü, Yüksek Mahkemenin vardığı kanaate göre yapılır.
- 5) Batı Ermenistan Cumhurbaşkanı, savcının sanıkları yakalamak, tutuklamak ya da ona yönelik idari sorumluluk davası açmakla ilgili karar vermek için bir kanaate varabilir. Cumhurbaşkanının bir Yargıtay yargıcına ilişkin görüşü, Yargıtay'ın vardığı kanaate göre verilir.

BAŞLIK X

DEVLET SİSTEMİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Cumhurbaşkanı, Millet Meclisi, Hükümet, Anayasa Mahkemesi, Yargı

Madde 145

Batı Ermenistan Cumhuriyeti devlet sistemi arasındaki ilişkiler, Cumhurbaşkanı, Millet Meclisi, Hükümet, Anayasa Mahkemesi ve Yargı tarafından kanunla belirlenir.

BAŞLIK XI

BATI ERMENİSTAN ERMENİLERİNİN ÖZYÖNETİM ORGANLARI

Madde 146

Batı Ermenistan Ermenilerinin bir özyönetimi Kurullar aracılığıyla gerçekleştirilecektir.

Özyönetim, Batı Ermenistan Ermenilerinin, yerel öneme sahip sorunları Anayasa ve yasalara uygun olarak kendi sorumluluklarına, Ermenilerin ve Batı Ermenistan vatandaşlarının yararına çözüme hakkı ve kapasitesidir.

Madde 147

Kurullar bir veya daha fazla yerleşim yerinin nüfusundandır. Kurul tüzel kişiliktir, mülkiyet hakları ve diğer haklara sahiptir.

Madde 148

Kurul, Kurul mallarını idare etme ve elden çıkartma, yerel öneme sahip meseleleri halletme ve talepleri karşılama yetkilerini kendi sorumluluğu olarak kullanır. Kurulun kendi yetkilerinden bazıları kanunen zorunlu olarak kabul edilebilir.

Devlet makamlarının yetkilerini daha etkin bir şekilde kullanmak için, bunlar kanunla Batı Ermenistan Ermenilerinin özyönetim organlarına verilebilir.

Madde 149

Kurulun idari sınırları içindeki araziler, devlet ihtiyaçları için gerekli araziler ile gerçek ve tüzel kişilere ait araziler hariç, Kurulun malıdır.

Madde 150

Kurul kendi harcamasını (bütçesini) bağımsız olarak oluşturur. Kurulun gelir kaynakları kanunla belirlenir.

Kurul'un yetkilerini kullanmasını sağlamak için finansman kaynakları oluşturması yasayla belirlenir.

Kurullara verilen yetkiler, devlet bütçesinden zorunlu fonlamaya tabidir.

Kurullar, yerel vergi ve harçları kanunla belirlenen sınırlar içinde belirler.

Kurul, sunduğu hizmetler için ücret belirleyebilir.

Madde 151

Kurul, kanuna uygun olarak dört yıllık bir süre için seçilecek olan yerel özyönetim organları, Kurul Başkanı ve İhtiyarlar Meclisi aracılığıyla özyönetim hakkını kullanır.

İhtiyarlar Kurulu, Kurul mallarını kanuna uygun olarak yönetir, Kurul Başkanının sunumu üzerine, Kurulun harcamalarını (bütçesini) onaylar, harcamaların (bütçenin) yürütülmesini denetler, vergi, resim ve harçları kanunun öngördüğü şekilde belirler, Kurul alanında zorunlu icraya tabi kanuni kararlar alır.

Kurul meclisi tarafından verilen kararlar mevzuata aykırı olamaz, bunların yayımlanma ve yürürlüğe girme usulü kanunla belirlenir.

Kurul başkanının yetkileri ve bunların uygulanma usulü kanunla belirlenir.

Kurul üyeleri, Kurul meselelerini yerel bir referandum yoluyla çözerek Kurulun işleyişine doğrudan katılabilir.

Yerel bir referandum hazırlama prosedürü kanunla belirlenir.

Madde 152

Özgün kimliğine dönen Batı Ermenistan Ermenileri Kurulu, Mahalli Kurul olarak tanınır.

Yurtdışındaki Batı Ermenistan Ermenilerinin özyönetim organlarının oluşum özellikleri kanunla belirlenir.

Kurul Başkanının doğrudan veya dolaylı olarak seçilmesi Kanunla belirlenmiştir.

Madde 153

Kurul faaliyetlerinin meşruiyetini sağlamak için kanuna uygun olarak hukuki denetim yapılacaktır.

Kurula verilen yetkilerin kullanılması üzerinde devlet denetiminin usulü kanunla belirlenir.

Madde 154

Hükümet, kanunun öngördüğü hallerde, Anayasa Mahkemesinin kararına dayanarak Meclis Başkanını görevden alabilir.

Madde 155

Kurullar, kamu yararına kanunla birleştirilebilir veya ayrılabilir.

Ulusal Meclis, hükümetin önerisi üzerine ilgili kanunu kabul eder. Yasama girişimlerinden önce, hükümet Kongre için yerel oy kullanma merkezlerini belirler.

Referandum sonuçları yasama girişimine eklenir.

Topluluklar, referandumun sonucu ne olursa olsun birleştirilebilir veya bölünebilir. Yerel meclislerin birleştirilmesi veya bölünmesine ilişkin ilke ve usuller ile yeni kurulan topluluklarda yerel özyönetim organlarının seçimine ilişkin şartlar kanunla belirlenir.

Kurul birimleri, kanunla belirlenen usule göre kurulabilir.

YURTDIŞINDAKİ ERMENİLERLE HUKUKİ İLİŞKİLER**Madde 156**

Devlet, uluslararası hukuk ilke ve normları çerçevesinde, yurtdışındaki Ermenilerle bağların güçlendirilmesine, diğer ülkelerdeki Ermeni tarihi ve kültürel değerlerinin korunmasına, Ermeni eğitim ve kültür hayatının geliştirilmesine katkıda bulunur.

Madde 157

Devlet, Ermenilerin geleneklerini, adetlerini, dini ve manevi ayinlerini ortaya çıkarır, uygular, üretir ve öğretir, dini ve kültürel mekanları, ritüelleri korur, muhafaza eder, sahiplenir ve yönetir. Ayrıca insanların kalıntılarını anavatanlarına geri döndürme hakkına sahiptir.

BAŞLIK XII

ANAYASANIN KABULÜ, DEĞİŞTİRMEK VE REFERANDUM

Madde 158

Anayasa, Cumhurbaşkanının veya Millet Meclisinin inisiyatifiyle referandumla kabul edilir veya değiştirilir.

Cumhurbaşkanı, teklif üzerine veya Ulusal Meclisin onayı ile referandum açıklayabilir. İlgili karar Millet Meclisi tarafından Milletvekillerinin toplam sayısının oy çokluğu ile alınır.

Cumhurbaşkanı, Anayasa değişikliği taslağını veya taslak içerisindeki değişikliği, kendisine ulaşmasından itibaren yirmi bir gün içinde, Millet Meclisi'nde yeniden görüşülmesini talep ederek, itiraz veya önerilerle geri gönderebilir.

Tekrardan önerilmiş Anayasa değişikliğini veya onun içerisindeki değişiklik teklifini, Cumhurbaşkanı, Millet Meclisi tarafından belirlenen süre içinde, üye tam sayısının en az üçte ikisi oranında referanduma sunar.

Cumhurbaşkanının inisiyatif alması halinde, Millet Meclisi, Anayasa değişikliği ya da onun içerisindeki bazı değişikliği kendisine ulaşmasından üç ay içinde taslağı oylamaya koyma sorununu referanduma sunar. Millet Meclisi üye tam sayısının çoğunluğu tasarının lehinde oyu verirse, tasarı kabul edilmiş sayılır ve Cumhurbaşkanı, belirlediği süre içinde referanduma sunar.

Madde 159

Kanunlar, Anayasa'nın Maddesi ile belirlenen usule uygun olarak Millet Meclisi veya hükümetin teklifi üzerine halkoylamasına sunulur.

Referandumla çıkarılan kanunlar ancak referandumla değiştirilir.

Madde 160

1) Referanduma sunulan taslak, seçmenlerin yarısından fazlası, ancak seçmen kütüğünde yer alan vatandaşların dörtte birinden az olmamak üzere lehte oy vermişse kabul edilmiş sayılır.

2) Anayasanın ana maddeleri değiştirilemez.

BAŞLIK XIII

NİHAİ VE GEÇİCİ HÜKÜMLER

Madde 161

Anayasa değişikliklerinin yürürlüğe girmesinden sonra;

1) Millet Meclisi iki yıl içinde mevcut kanunları Anayasa değişikliklerine uygun hale getirir.

2) Bir yıl içinde Ulusal Meclis, Batı Ermenistan Cumhuriyeti'nin marşını kanunla belirler. O zamana kadar Anayasa değişikliğinden önce yürürlükte olan marş yürürlüğe girdi.

3) Anayasa ile tanımlanan sosyal haklar, ilgili kanunların tanımladığı ölçüde işler.

4) Ulusal Meclisin bir sonraki toplantısının ilk oturumunun açılış gününe kadar, Cumhurbaşkanı:

- Millet Meclisi Başkanı ve Başbakan ile görüşükten sonra, Millet Meclisini feshedip olağanüstü seçim çağrısında bulunur;

- Başbakanı görevden almak.

5) Ulusal Meclisin bir sonraki toplantısının ilk oturumunun açılış gününe kadar, Hükümet oturumları, talimatı üzerine Cumhurbaşkanı veya onun vekâlet verdiği Başbakan tarafından toplanır ve başkanlık eder. Hükümet kararları Başbakan tarafından imzalanır ve Cumhurbaşkanı tarafından onaylanır.

6) Olağanüstü halin yasal rejiminin oluşturulmasına kadar, anayasal düzenin doğrudan tehdit edilmesi halinde, Cumhurbaşkanı, Millet Meclisi Başkanı ve Başbakan ile istişare ederek, dikte edilen tedbirleri alır ve bunu halka bir mesajla iletir.

7) Merkez Bankası (Hazine) Başkanı, yürürlükteki kanunla belirlenen sürenin sonuna kadar görevde bulunur.

8) Mevcut Adalet Divanı hâkim ve hukukçuları kendi görev sürelerinin sonuna kadar görevlerine devam ederler. Millet Meclisi, üç ay içinde Adalet Konseyi'nin iki hukuki-bilimsel üyesini seçer.

9) Anayasa Mahkemesi'nin mevcut üyeleri 70 yaşına gelene kadar görevlerine devam ederler.

Tarih: 2016